

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Реструктурирање привредног друштва

М А С Т Е Р Р А Д

МЕНТОР:

Проф. др Дамјан Даниловић

КАНДИДАТ:

Кнежевић Марина

У Бањој Луци, 2023. године

САДРЖАЈ

САЖЕТАК И КЉУЧНЕ РИЈЕЧИ

1. УВОД.....	3
2. ПОЈАМ РЕСТРУКТУРИРАЊА.....	4
2.1. Реструктурирање, реорганизација и санација дужника.....	5
2.2. Врсте реструктурирања	9
2.2.1. Оперативно реструктурирање	13
2.2.2. Финансијско реструктурирање	13
2.2.3. Стечајно или судско реструктурирање	14
2.2.4. Споразумно финансијско реструктурирање	15
2.2.5. Препорука Европске комисије о новом приступу, пословном неуспјеху и стечају.....	20
2.2.6. Директива 2019/1023 о реструктурирању и стечају.....	21
2.2.7. Превентивно реструктурирање	22
2.3. Органи у поступку стечајног реструктурирања	27
2.3.1. Стечајни судија.....	27
3. ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА СТЕЧАЈНОГ РЕСТРУКТУРИРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	32
3.1. Испитивање уредности приједлога и повлачење приједлога.....	34
3.2. Предујам трошкова.....	35
3.3. Извјештај о финансијском стању и пословању дужника.....	36
3.4. План финансијског и оперативног реструктурирања	37
3.5. Одбацивање приједлога за отварање поступка реструктурирања од стране Суда.....	38
3.6. Отварање поступка реструктурирања	38
3.6.1. Рјешење о отварању поступка реструктурирања	39
3.7. Испитно рочиште.....	40
3.7.1. Измјена и допуна плана финансијског и оперативног реструктурирања.....	41
3.7.2. Поравнање у поступку финансијског и оперативног реструктурирања.....	42
3.8. Рочиште за гласање	43
3.9. Правно дејство отварања поступка реструктурирања	46

3.9.1. Дејство отварања поступка реструктурирања на излучне и разлучне повјериоце.....	46
4. НАЧИН ПОСЛОВАЊА ДУЖНИКА У ПОСТУПКУ РЕСТРУКТУРИРАЊА	48
4.1. Прекид поступака.....	49
4.2.Поступање пословних банака у отвореном поступку реструктурирања	50
4.3. Умањење утврђених потраживања и права на камате.....	50
4.4. Претварање потраживања у основни капитал.....	51
4.5. Обуустава поступка реструктурирања	52
5. ПОСТУПЦИ РЕСТРУКТУРИРАЊА У ЗЕМЉАМА РЕГИОНА	53
5.1. Реструктурирање у Републици Хрватској	53
5.2. Реструктурирање у Републици Србији.....	59
5.2.1. Унапријед припремљени план реорганизације	68
5.3. Врсте реструктурирања у Републици Србији	75
5.3.1. Организационо реструктурирање	75
5.3.2 Облици организационог реструктурирања	76
5.3.3. Управљачко реструктурирање	78
5.3.4. Власничко реструктурирање.....	78
5.3.5. Стратегијско реструктурирање	78
5.3.6. Финансијско реструктурирање	79
5.3.7. Тржишно реструктурирање.....	79
5.3.8. Производно-технолошко реструктурирање.....	80
6. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	81
7. ЛИТЕРАТУРА.....	84
Научни радови и уџбеници:	84
Правни акти:	87

САЖЕТАК И КЉУЧНЕ РИЈЕЧИ

Реструктурирање је институт који је прописан Законом о стечају („Службени гласник Републике Српске“ број 16/16), у даљем тексту ЗОС РС, као новина тог истог закона. Реструктурирање је познат као предстечајни поступак који означава поступак који се спроводи као што сам назив каже прије покретања стечајног поступка у тренутку када привредно друштво западне у пословну кризу. Циљ реструктурирања јесте да се привредно друштво који западне у пословну кризу опорави и изађе из кризе и настави своје пословање још успјешније. Реструктурирање може да буде судско и вансудско.

Судско реструктурирање јесте поступак који се покреће пред судом који се покреће на приједлог повјерилаца уз сагласност дужника или дужника. У моменту подношења приједлога Суд испитује формалне и процесне услове. Такође, потребно је да у моменту подношења приједлога, предлагач уплати предужам у року од осам дана, уколико се не уплати предужам Суд ће одбацити приједлог као недопуштен. Уколико се испуне све процесне претпоставке и уплати се предужам Суд ће констатовати да су испуњене све процесне претпоставке и донијеће Рјешење о покретању предстечајног поступка тј поступка реструктурирања. У току самог поступка утврђују се чињенице, дуговања, обавјештавају се повјериоци, те сна крају Суд доноси одлуку која може бити да се обустави поступак реструктурирања, да се обије приједлог као недопуштен или да усвоји приједлог и да се привредно друштво реструктурира.

Вансудско реструктурирање је у нашем праву регулисано Законом о споразумном вансудском реструктурирању („Службени гласник Републике Српске“ број 99/20), у даљем тексту: ЗОСВР и представља како сам назив каже поступак ресруктурирања који се спроводи мимо Суда и који се заснива на принципу добровољности односно добровољног споразума који се закључује између дужника и повјерилаца. Разлика између судског и вансудског поступка реструктурирања је и у томе што је вансудски поступак економичнији од судског поступка и што доста мање траје и што се исто одвија уз посредство Привредне коморе Републике Српске, а постиже се исти циљ као и са судским поступком реструктурирања, а то је да привредно друштво изађе из пословне кризе и настави даље своје пословање.

Реструктурирање такође постоји и у разним облицима као што су: оперативно и финансијско реструктурирање. Оперативно реструктурирање се огледа у томе да долази до промјена у самој структури привредног друштва, док се финансијско реструктурирање огледа у томе да долази до промјене у финансијској структури привредног друштва, до промјене у активи и пасиви и слично.

Предстечајни поступак је институт који се осим што се примјењује у нашем праву, примјењује и у праву Републике Србије и у праву Републике Хрватске.

Разлика између нашег права и права Републике Србије јесте то што се поступак реструктурирања назива унапријед припремљени план реорганизације познат као pre-pack.

Такође као и у нашем праву постоји судско и вансудско реструктурирање који се на исти начин регулише као и код нас. Облици реструктурирања у Републици Србији су стратегијско, финансисјко, организационо, тржишно, производно-технолошко, управљачко и власничко.

У Републици Хрватској се поступак реструктурирања регулише као и у нашем праву, само са разликом што се цјелокупни поступак реструктурирања одвија посредством ФИНЕ-Финансијске агенције. Што се тиче врста реструктурирања исто може бити судско и вансудско, а што се тиче облика реструктурирања исто може бити оперативно и финансијско као и у нашем праву.

На основу свега наведеног и суштина института реструктурирања јесте у томе да као што је већ наведено се привредно друштво које је запало у кризу спаси, оздрави, изађе из исте, а да се не покреће стечајни поступак и да настави даље своје пословање које ће бити успјешније и боље.

К Љ У Ч Н Е Р И Ј Е Ч И: реструктурирање, реорганизација, унапријед припремљени план реорганизације, вансудско реструктурирање, Привредна комора, предујам, повјереник, Суд, дужник, повјериоци, привремени стечајни управник, испитно рочиште, рочиште за гласање, поравнање, план финансијског и оперативног реструктурирања.

1. УВОД

Привредно друштво је правно лице које обавља неку привредну дјелатност у циљу стицања профита. Као што је свима познато увијек постоје разне могућности да привредна друштва, па чак и она најуспјешнија могу у свако доба да упадну у пословну кризу. Донедавно, углавном би већина привредних субјеката покренула стечајни поступак, зато што би сматрали да том привредном друштву које је запало у кризу нема спаса, међутим сада се у нашем законодавству појавио један нови термин „Реструктурирање“. Реструктурирање је нови институт у материји стечајног поступка који је први пут поменут у Закону о стечају Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 16/16, у даљем тексту: Закон о стечају). Иначе, поступак реструктурирања је познат као један дуготрајни процес од којег зависи даље постојање привредног субјекта.

Сви су се у почетку сигурно питали шта је то „Реструктурирање“? Термин реструктурирање означава предстечајни поступак, што даље значи предузимање некаквих великих и крупних промјена унутар привредног друштва како би исто могло да настави своје пословање. Крупне и велике промјене се огледају у виду промјене организационе структуре или промјене финансијског сектора, чак и сама продаја привредног субјекта и друго, што би могло позитивно да утиче за привредни субјекат. Реструктурирање другим ријечима представља оздрављење или спасење привредног друштва, које се налази у кризи. Када се спроводи предстечајни поступак то заправо значи да још увјек постоји нада да се привредно друштво извуче из пословне кризе и шанса да након спроведеног поступка реструктурирања настави своје пословање које ће бити још успјешније и просперитетније, док стечајни поступак представља поступак који се спроводи над привредним друштвом које је постало платежно неспособно и за које више нема спаса.

Док реструктурирање представља спасење односно омогућавање том привредном друштву да и даље настави своје постојање, а тако и пословање, стечајни поступак по правилу значи крај за привредно друштво, тј. привредно друштво престаје да постоји као правни субјекат и то је разлика између поступка реструктурирања и стечајног поступка. Поред тога што реструктурирање има велики значај за привредно друштво, такође исти има велики значај и за повјериоце који могу доста повољније да намире своја потраживања, него што би могла у стечајном поступку.

Поред свих ових предности поступка реструктурирања постоји још једна, а то је економичност која се огледа у томе што би привредно друштво избјегло велике трошкове у спровођењу поступка реструктурирања, за разлику од спровођења стечајног поступка гдје би трошкови били већи. Код нас, у Републици Српској постоји финансијско и оперативно реструктурирање, док у Републици Србији постоји стратегијско, финансијско, организационо, управљачко, власничко, тржишно и производно-технолошко реструктурирање, о којима ће бити ријечи у наставку рада.

Из свега наведеног произилази да стечај није једини излаз за привредно друштво, заправо то би представљало само губитак или пораз истог, што уопште није погодно рјешење. „Спас или оздрављење друштва“ било би на његовом реструктурирању и сва привредна друштва и код нас и у свијету би требала да примјењују поступак реструктурирања као „предстечајни“ поступак у моменту када неко привредно друштво западне у кризу. И на крају, да истакнемо да оно што би било пожељно јесте да се прије поступка реструктурирања установи шта је то био проблем због којег је привредно друштво запало у кризу, па да се након тога спроведе поступак реструктурирања.

2. ПОЈАМ РЕСТРУКТУРИРАЊА

Реструктурирање представља поступак који је усмјерен на промјене привредних субјеката који се налазе у финансијској кризи, у смислу њиховог опоравка односно оздрављења како би исти могли да наставе даље да послују, па тако обухвата и поступак реорганизације која је схваћена у ужем смислу и која је регулисана Законом о стечају.¹ Реструктурирање је сложен поступак јер садржи у себи многе активности као што су: спајање, заједнички подухват, стварање стратешких савеза, продаја и друго.² Привредно друштво које је у финансијској невољи може да ублажи то стање подношењем захтјева за стечај који са собом обухвата доста трошкова, те се из тог разлога то исто привредно друштво опредјељује за поступак реструктурирања који је доста јефтинији и исплативији од стечајног поступка и који управо због тога треба да предухитри покретање стечајног

¹ Зоран Васиљевић, *“Реструктурирање као мјера опоравка дужника у праву Републике Српске”*, Часопис Право и привреда, број 1/2020, 139.

² Владимир Чоловић, *“Реструктурирање дужника”*, Годишњак факултета Правних наука, 8-8, Бања Лука, јул 2018, 158.

поступка.³ Између осталог привредна друштва прибјегавају реструктурирању како би повећала могућност конкуренције на тржишту.⁴ Да би се процјенило да ли је потребно реструктурирање потребно је да се претходно испита финансијска позиција привредног друштва, као и финансијска структура истог, биланс стања и његов учинак, профитабилност, задуженост, ликвидност и друго, као и сама економска кретања привредног субјекта.⁵ Када привредно друштво западне у финансијске проблеме постоји неколико начина да се избјегне поступак ликвидације, а то је реорганизација стечаја и вансудски споразум о реструктурирању.⁶ Реструктурирање привредног друштва је таква фаза у којој је потребно поновно направити организацију привредног друштва односно потребно је постојећу организацију реструктурирати односно другим ријечима унаприједити или направити потпуно нови концепт организације привредног субјекта који је запао у финансијске тешкоће.⁷ Реструктурирање је начин да се избјегне банкрот и сви трошкови који иду уз банкрот.⁸ А, да би се могло видјети да је реструктурирање начин да се избјегне банкрот потребно је да привредно друштво које је запало у кризу свој дуг претвори у капитал.⁹

2.1. РЕСТРУКТУРИРАЊЕ, РЕОРГАНИЗАЦИЈА И САНАЦИЈА ДУЖНИКА

У српском праву поступци који примјењују привредни субјекти који се налазе у финансијским проблемима су: реструктурирање, реорганизација и санација.¹⁰

³Валентина Дувњак, „*Market restructuring of companies in conditions of systemic risks and financial crisis*“, Пословне студије 2022, 43-51., Горан Радивојац, „*Специфичности поступка реструктурирања у стечајном законодавству*“, Тематски зборник радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о стечају, реструктурирању и реорганизацији у светлу европских тенденција, Пале 2023, 74., Дијана Марковић - Бајаловић, „*Прилог за даљу хармонизацију националног законодавства са правом Европске уније*“, Тематски зборник радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција, 13-41.

⁴Дувњак В, „*Market restructuring of companies in conditions of systemic risks and financial crisis*“, Пословне студије 2022, 43-51.

⁵*Ibidem*.

⁶Жељко Шевић, „*Restructuring banks in Central and Eastern European countries as a Part of Macroeconomic changes towards Market oriented economics*“, Balcan center for Public Policy and Related Studies and Ћигоја штампа, 2000, Beograd: Ћигоја, 19.

⁷Šević Ž, „*Restructuring banks in Central and Eastern European countries as a Part of Macroeconomic changes towards*“, Ћигоја, 19.

⁸Jason Roderick Donaldson, Edward Morrison R., Giorgia Piacentino, Xiaobo Yu, Restructuring vs bankruptcy, Septembar 2020, 1-59.

⁹*Ibidem*.

¹⁰Вук Радовић, „*Стечајно право*“, књига друга, 2 издање, Београд 2018. 192-193.

Према правном систему Босне и Херцеговине стечајно право је регулисано ентитетским прописима и прописима Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. Основни закони који регулишу материју стечајног права су: Закон о стечају Федерације ФБиХ из 2021.године, Закон о стечају Републике Српске из 2016.године и Закон о стечају Брчко дистрикта из 2019.године.¹¹ Осим закона значајну улогу имају и провидбени акти. Република Српска и Брчко дистрикт БиХ су донијели нове провидбене прописе, а што је и учинила Федерација БиХ почетком 2022.године. Реструктурирање је регулисано Законом о стечају („Службени гласник Републике Српске“, број 16/16) и Законом о споразумном вансудском реструктурирању („Службени гласник Републике Српске, број: 99/2020).¹² Реструктурирањем је омогућено привредном друштву које није ликвидно да се нагоди са повјериоцима како би што лакше и брже могао да измири своје новчане обавезе према њима.¹³

Реструктурирање представља појам који од ова три наведена појма има најширу примјену, из разлога што обухвата скуп мјера које треба да доведу до тога да привредни субјекат још боље послује и које се предузимају не само онда када се привредна друштва налазе у финансијским тешкоћама, већ и онда када та иста привредна друштва па и друга привредна друштва која можда и нису запала у кризу желе да побољшају своје пословање.¹⁴ У економској литератури присутна је подјела на финансијско и оперативно реструктурирање.¹⁵ Постоји и реструктурирање реалног сектора које је тешко спровести због тога што се не може извршити одређени утицај на руководство.¹⁶ Појам реорганизација се у нашем праву може посматрати у ужем и ширем значењу, при чему би се у ширем значењу појам реорганизације изједначавао са појмом реструктурирање, док би се у ужем значењу појам реорганизације везивао само за два поступка реорганизације који је уређен Законом о стечају.¹⁷

¹¹ Edin Rizanović, Marija Vidić, Željko Žuža, „*O restrukturiranju i nesolventnosti*“, Tematski zbornik međunarodnog naučnog skupa, Reforma zakonodavstva o restrukturiranju, reorganizaciji i stečaju u svjetlu evropskih tendencija“, Pale 2023, 53 i 54.

¹² Закон о стечају („Службени гласник Републике Српске“ број 16/16), члан 1, у даљем тексту ЗОС РС.

¹³ Rizanović E, Vidić M, Žuža Ž, *O restrukturiranju i nesolventnosti*“, 56.

¹⁴ Владимир Чоловић., „*Реструктурирање дужника*“, Годишњак факултета Правних наука, 8-8, 158.

¹⁵ Радивојац Г, „*Специфичности поступка реструктурирања у стечајном законодавству*“, 74-75., Марковић Бајаловић Д, „*Прилог за даљу хармонизацију националног законодавства са правом Европске уније*“, 33.

¹⁶ Шевић Ж, *op.cit.* 32.

¹⁷ Вук Радовић, „*Стечајно право*“, књига I, Београд, 427., Владимир Чоловић, Иван Стошић, „*Реструктурирање дужника*“ Годишњак 8, број 8, Бања Лука 2018., 159., Васиљевић З., „*Реструктурирање*

У Босни и Херцеговини сва три закона која регулишу материју стечаја, такође регулишу и могућност покретања поступка реорганизације стечајног дужника у овину стечајног поступка, као и предстечајне нагодбе.¹⁸ Појам реорганизације треба схватити и у ужем смислу на начин како је то одређено Законом о стечају, према ком би поступак реорганизације обухватао поступак усвајања плана реорганизације који представља заправо поступак усвајања унапријед припремљеног плана реорганизације.¹⁹ Реорганизација представља могућност да привредно друштво настави да послује, иако је против њега покренут стечајни поступак.²⁰ Реорганизација је поступак који сам по себи садржи широк спектар мјера чијом примјеном привредно друштво може да побољша своје пословање, док стечајна реорганизација представља нови споразум или договор између стечајних дужника и његових повјерилаца којима би се на другачији начин уредила садржина дужничко-повјерилачких односа наведених лица.²¹ Без обзира да ли се ради о судском или вансудском поступку реструктурирања, реструктурирање у ужем смислу ријечи представља поступак који може да представља алтернативу поступку реорганизације, а која представља један од исхода стечајног поступка. Нпр: реорганизација је према америчком систему потпуно одвојена од банкротства, те је усвојен систем ванстечајне реорганизације, која представља да се прво над стечајним дужником отвори стечајни поступак па се тек онда повјериоци одлучују хоће ли ићи у смјеру банкротства дужника или ће ићи у правцу његовог опоравка.²² Чак постоји могућност да се ствар преокрене и да се поступак банкротства прекине ради поступка реорганизације.²³ Циљ реорганизације јесте наставак пословања дужника, односно очување његове пословне дјелатности и очување радних мјеста.²⁴ Интереси повјерилаца треба да буду на првом мјесту, без обзира да ли ће се примјенити поступак реорганизације или банкротства.²⁵ Из наведеног можемо да закључимо да је суштинска разлика између поступка реструктурирања и поступка реорганизације управо у томе, јер се поступак

као мјера опоравка дужника у праву Републике Српске“ Часопис Право и привреда, стр. 139, Радивојац Г, „Алати за оцјену бонитета дужника у поступку реструктурирању“, 80-83.

¹⁸ Rizanović E, Vidić M, Žuža Ž, op.cit. 59.

¹⁹ Радовић В, 192-193.

²⁰ Чоловић В, 15.

²¹ Ibidem.

²² Ђорђе Перишић, „Положај и улога повјерилаца у поступку стечајне реорганизације у праву Републике Српске“, Тематски зборник међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција“, Пале 2023, 254.

²³ Ibidem.

²⁴ Ibid, 256.

²⁵ Ibidem.

вансудског реструктурирања како сам назив каже спроводи мимо стечајног поступка, а судски поступак реструктурирања се спроводи у Суду и исти се назива предстечајни поступак.²⁶ Поред наведених разлика, разлика између поступка реорганизације и поступка реструктурирања јесте и у томе што се поступак реструктурирања односи на мјере које се предузимају у циљу поправљања пословног стања привредног друштва, након чега ће се покренути поступак намирења дугова према повјериоцима, док поступак реорганизације обухвата мјере чијом примјеном би дужнику било омогућено да даље настави своје пословање, као и намирење дужникових повјерилаца.²⁷

Мјере које се примјењују у поступку реструктурирања као и мјере које се примјењују у поступку реорганизације су идентичне, само са разликом што реструктурирање садржи у себи већи број елемената и исти се не односи само када привредни субјекат западне у финансијске тешкоће, већ и онда када је истом потребна нека промјена, док је реорганизација поступак који се покреће и када се покрене стечајни поступак против стечајног дужника, што представља још једну разлику између поступка реструктурирања и реорганизације.²⁸

И за крај овог поглавља остало је још да објасним појам санација. Појам санација је добио на значају у нашој посљератној стечајној терминологији.²⁹ Тренутно појам санација више није познат у нашим оквирима позитивног права, при чему се исти и не примјењује.³⁰ Поријекло ријечи санација потиче од латинске ријечи *sanatio* што значи лијечити, санирати, оздравити.³¹ Основни циљ санације је оздрављење односно опоравак дужника. Међутим, санација не мора и да буде циљ сваког поступка реорганизације.³² Санација као појам је ужи од појма реорганизације, јер обухвата само један модалитет, али је исти најзначајнији код спровођења поступка реорганизације.³³ Поступак финансијског реструктурирања о чему ће бити касније ријечи представља један вид санације дужника, из чега произилази да санација

²⁶ Васиљевић З, *op.cit.* 139.

²⁷ *Ibidem.*

²⁸ Радовић В, 192.

²⁹ *Ibid*, 193.

³⁰ *Ibidem.*

³¹ *Ibidem.*

³² *Ibidem.*

³³ *Ibid*, 92.

има и шири домен примјене.³⁴ Обзиром да се појам санација више не налази у оквирима позитивног законодавства, при чему се више и не примјењује, санацију треба посматрати као стечајни или ванстечајни поступак у ком се предузимају мјере у циљу оздрављења односно опоравка дужника који је запао у финансијске проблеме.³⁵ Од самог положаја привредног друштва, циљева и од самог упутства на који начин да то исто привредно друштво изађе из кризе зависи која стратегија реструктурирања ће бити примјењена.³⁶

2.2. ВРСТЕ РЕСТРУКТУРИРАЊА

Реструктурирање у Републици Српској према Закону о стечају може да буде финансијско и оперативно.³⁷ Финансијско и оперативно реструктурирање су два најчешћа облика реструктурирања, како то истиче судија Окружног привредног суда у Бањој Луци Милијевић Недељко.³⁸ Поступак финансијског и оперативног реструктурирања је поступак који води Суд.³⁹ Циљ спровођења поступка финансијског реструктурирања јесте закључивање споразума између повјериоца и дужника о начину намирења потраживања повјерилаца како би се поправила платежна способност привредног субјекта који се налази у стању финансијске кризе и како би се исти спасио од отклањања могућности наступања стечајног поступка.⁴⁰ Према аутору Самарасу постоји организационо, портфолио и финансијско реструктурирање.⁴¹ Организационо реструктурирање је промјена организационе структуре привредног друштва како то и сам назив каже која се односи и на редуковање броја запослених лица.⁴² Портфолио реструктурирање је реструктурирање које се односи на продају одређених дијелова привредног друштва, док је финансијско реструктурирање реструктурирање које се огледа у измјени финансијске структуре привредног субјекта у смислу повећавања активе тог привредног друштва, промјене биланса

³⁴Ibidem, 92.

³⁵ Ibid, 93.

³⁶ Драган Миловановић „Strategic restructuring of enterprises in crisis situations“ - comparative analysis of Bosnia and Hercegovina and the EU“, Часопис за економију и тржишне комуникације, септембар 2020, 361-372.

³⁷Чоловић В, 6.

³⁸Ibidem.

³⁹Ibid, 7.

⁴⁰Ibidem.

⁴¹Ibidem.

⁴²Марковић Бајаловић Д, 40-41.

стања и слично.⁴³ У нашем праву постоји финансијско и оперативно реструктурирање. Постоји још једна подјела реструктурирања у пракси, а то је судско и вансудско реструктурирање.⁴⁴

У Републици Српској посебно је регулисано и поступак добровољног, вансудског реструктурирања који се одвија изван стечајног поступка.⁴⁵ Вансудско реструктурирање се како сам назив каже спроводи мимо стечајног поступка, док судско реструктурирање представља облик предстечајног поступка.⁴⁶ У предстечајном поступку се поступак реструктурирања налази на прелазу између стечајног поступка реструктурирања и поступка вансудског реструктурирања.⁴⁷ Такође, постоји и корпоративно реструктурирање, који обухвата у себи и мјере финансијског и оперативног реструктурирања и који се односи суштинску промјену у структури имовине и капитала у једном привредном друштву.⁴⁸ Вансудско реструктурирање се у теорији назива хибридни поступак.⁴⁹ Такође, постоји подјела и на свеобухватно и парцијално реструктурирање.⁵⁰ Свеобухватно реструктурирање како сам назив говори је реструктурирање које се односи на све или већину аспеката привредног субјекта, док се парцијално реструктурирање односи на одређени дио или на одређене дијелове тог истог привредног субјекта.⁵¹ Од разних фактора као што су стање привредног друштва које је запало у тешкоће, од утицаја околине, од самог циља и друго зависи да ли ће се примјењивати свеобухватно или парцијално реструктурирање.⁵² Свеобухватно реструктурирање се примјењује онда када је потребно порушити стару организацију привредног друштва које је запало у финансијске проблеме и која се показала као незадовољавајућа и креирати сасвим нову организациону структуру тог истог привредног субјекта.⁵³ Као радикалне промјене наводимо сљедеће: управљање новчаним токовима, промјене у организационој структури, промјене на тржишту у смислу његовог

⁴³ Ibidem.

⁴⁴ Васиљевић З, 139.

⁴⁵ Edin Rizanović i dr, op.cit.59.

⁴⁶ Ibidem, 139.

⁴⁷ Васиљевић З, 150.

⁴⁸ Чоловић В, 6.

⁴⁹ Јована Кисин, Јелена Игњатовић, Јелена Вемић Ђурковић, „Corporate restructuring in the Economy of the Tourism sector: A case study of Air Serbia“, Април 2022.година, 315-327.

⁵⁰ Ibidem,

⁵¹ Чоловић В, 6-7.

⁵² Чоловић В, 7.

⁵³ Ibidem, 7.

проширења, унапријеђење понуде, измјене услуга маркетинга, измјене техничко-технолошке структуре у смислу отклањања вишка запослених радника, унапријеђење радне дисциплине и слично.⁵⁴

Постоји такође и реструктурирање банака, које могу приступити поступку реструктурирања на два начина: јавним и приватним приступом.⁵⁵ Јавни приступ означава чињеницу да се покреће судски поступак реструктурирања.⁵⁶ Постоје разлози против оваквог приступа, а то је да се судови баш нису показали ефикасним, тржиште је танко, има неколико купаца, купци су ограничени са кредитом и друго.⁵⁷ Док приватни приступ реструктурирања може да заузме облик међународног реструктурирања кроз рекапитализацију, хоспитализацију кредита, дуг за размјену дуга и друго.⁵⁸ Реструктурирање банака кроз рекапитализацију означавало би повећање банкарског капитала.⁵⁹ Дуг за размјену дуга је техника реструктурирања гдје банка води преговоре о измјењеном уговору о кредиту са фирмом за задуживање.⁶⁰ Поменута техника реструктурирања је флексибилна, чува вриједност и избјегава трошкове трансакције.⁶¹ Овакав начин реструктурирања може да избјегне банкрот односно стечај.⁶² Иначе реформа банкарског система означава заправо реорганизацију и реструктурирање банака у старом државном власништву и увођење нових правила понашања у банкарском пословању.⁶³ Банкарско реструктурирање је предвиђено да се одвија као трострука активност организације, лица и финансијског реструктурирања.⁶⁴ Кризе у банкарском систему могу да буду негативни макроекономски фактори, лоше управљање банкама, висок утицај лоших грешака банкарског надзора и друго.⁶⁵ Реструктурирање банака може бити изражено кроз ликвидацију, стечај и рехабилитацију.⁶⁶ Реструктурирање банака ће да допринесе томе да

⁵⁴ Ibidem.

⁵⁵ Шевић Ж, 52.

⁵⁶ Ibid, 53.

⁵⁷ Ibidem.

⁵⁸ Ibid, 54.

⁵⁹ Ibidem.

⁶⁰ Ibidem.

⁶¹ Ibid, 137.

⁶² Ibid, 138.

⁶³ Ibidem.

⁶⁴ Ibidem.

⁶⁵ Ibid, 149.

⁶⁶ Ibidem.

буде присутна самосталност државних институција у процесу доношења одлука, да ће доћи до високе примјене технологије, да ће се усвојити пословна политика и стратегија високог нивоа, спремност банака да се упусте у ризике у погледу великих послова и друго.⁶⁷ Када се ради о стечају банака можемо рећи да у том случају постоје два облика реорганизације и међу којим је прва фаза која представља рану реорганизацију или реструктурирање и други облик који представља реорганизацију субјекта који је инсолвентан.⁶⁸ Основни критериј по ком се разликује рана реорганизација или реструктурирање и реорганизације инсолвентног субјекта јесте инсолвентност.⁶⁹ Рана реорганизација се примјењује када инсолвентност није још наступила, али постоје одређени проблеми са ликвидношћу привредног субјекта или постоји опасност да ће убудуће наступити ликвидност привредног субјекта или из неких других разлога привредни субјекат неће моћи да настави своје пословање.⁷⁰ Европска легислатива рану реорганизацију као поступак у којем се предузимају мјере ране интервенције.⁷¹ Циљ Директиве о опоравку и санацији финансијских институција јесте успостављање јединствених принципа реорганизације у случајевима када би стечај банке довео до њене финансијске стабилности.⁷² Покретање претходног стечајног поступка није детаљно регулисано Законом о банкама Републике Српске, али је видљиво да главну улогу у покретању претходног стечајног поступка има Агенција за банкарство Републике Српске.⁷³ Такође, за разлику од општег режима у коме стечајни Судија доноси рјешење о покретању претходног стечајног поступка за утврђивање услова за отварање стечајног поступка и тиме именује привременог стечајног управника, код стечаја банака све док се отвори поступак стечаја он није у надлежности Суда, већ је у надлежности специјализоване управне организације која има регулатора на тржишту новца, а то је Агенција за банкарство Републике Српске.⁷⁴

⁶⁷ Ibid, 196.

⁶⁸ Дамјан Даниловић, „Хармонизација легислативе стечаја банака Републике Српске са правом Европске уније“, Тематски зборник међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција“, Пале 2023, 322.

⁶⁹ Ibidem.

⁷⁰ Ibidem.

⁷¹ Ibid, 323.

⁷² Ibid, 324.

⁷³ Зоран Васиљевић, „Стечај банака у праву Републике Српске“, Тематски зборник међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција“, Пале 2023., 300.

⁷⁴ Васиљевић З, „Стечај банака у праву Републике Српске“, op.cit. 302.

2.2.1. ОПЕРАТИВНО РЕСТРУКТУРИРАЊЕ

Оперативно реструктурирање је такво реструктурирање које се односи на повећање продуктивности, оптимизацију производње, елиминисање неефикасности и друге мјере и то у циљу да привредно друштво које је запало у кризу још успјешније послује.⁷⁵ Оперативно реструктурирање се још назива и реструктурирање радне снаге које се односи на смањивање броја запослених што се реализује кроз програме вишкова у којима су новчане накнаде и отпремнине финансиране од стране државе.⁷⁶ Оперативно реструктурирање је краткорочно реструктурирање.⁷⁷ Циљ оперативног реструктурирања јесте да се оствари повећање готовине, да се у року од годину дана оствари ефикасност и да се оствари стабилизација цијена.⁷⁸ Оперативно реструктурирање се спроводи и у Републици Хрватској и у Републици Србији.⁷⁹

2.2.2. ФИНАНСИЈСКО РЕСТРУКТУРИРАЊЕ

Финансијско реструктурирање је реструктурирање које се односи на редифинисање односа између дужника и повјерилаца.⁸⁰ Циљ спровођења поступка финансијског реструктурирања јесте закључивање споразума између повјериоца и дужника о начину намирања потраживања повјерилаца како би се поправила платежна способност привредног субјекта који се налази у стању финансијске кризе и како би се исти спасио од отклањања могућности наступања стечајног поступка.⁸¹ Финансијско реструктурирање не подразумева само инвестирање у основна средства већ и у повремене субвенције које се односе на набавку енергената, на исплату зараде и слично.⁸² Финансијско реструктурирање се такође примјењује у Републици Хрватској и у Републици Србији.

⁷⁵Иван Стошић, „Корпоративно реструктурирање предузећа у свету и у Србији“, Институт економских наука, Београд, Пословна економија, година VIII, број I, 160.

⁷⁶Ibid.

⁷⁷Чоловић В, 6.

⁷⁸Ibidem.

⁷⁹Ibidem.

⁸⁰Марковић Бајаловић Д, op.cit., 80.

⁸¹Ibidem, 80.

⁸²Ibid, 81.

Када се привредни субјекат налази у финансијским проблемима потребно је прво назначити дугове дужника односно привредног друштва које се налази у финансијским проблемима према повјериоцима.⁸³ Наведено се постиже на два начина и то на неформалан начин који подразумева предузимање мјера реструктурирања без суда, док је други начин дефинисање дужничко повјерилачких односа путем суда.⁸⁴ Поред ова два начина постоји и трећи начин, а то су хибридни поступци, којима се уређује финансијско реструктурирање привредних друштава у судском поступку, из чега произилази да се не ради о класичном стечајном поступку из разлога што се преговори око потврђивања плана реструктурирања спровode мимо суда.⁸⁵ Када се ради о реструктурирању дугова, најважније је финансијско реструктурирање без икакве везе да ли је у питању судски или вансудски поступак реструктурирања.⁸⁶

О свему овоме ће бити више ријечи у даљем наставку рада.

2.2.3. СТЕЧАЈНО ИЛИ СУДСКО РЕСТРУКТУРИРАЊЕ

Поступак реструктурирања је у нашем праву регулисано као и само судски поступак који се покреће прије покретања стечајног поступка због тога како би се над дужником спровео поступак финансијског реструктурирања.⁸⁷ Судски поступак реструктурирања се спроводи уређивањем правног положаја дужника и повјерилаца и то све у циљу наставка обављања дјелатности.⁸⁸ Судски поступак реструктурирања је уређен по моделу стечајног поступка, што у преводу значи са дефинисаним органима поступка и њиховом улогом у поступку.⁸⁹ Предстечајни поступак се такође може спровести и над имовином правног лица и над имовином дужника као појединца.⁹⁰ Поступак реструктурирања се може чак и спровести над имовином правног лица која се налази у власништву јединице локалне самоуправе или Републике Српске, а која представља већинско власништво, док се исти не може спровести над јавним фондовима, јединицом локалне самоуправе, Републике Српске

⁸³Чоловић В, 8.

⁸⁴Ibidem.

⁸⁵Чоловић В, 9.

⁸⁶Ibidem, 9.

⁸⁷Марковић Бајаловић Д, 34.

⁸⁸Ibidem.

⁸⁹Радовић В, op.cit. 192-193.

⁹⁰Ibidem.

који се не финансирају из буџетских средстава.⁹¹ Предуслови за отварање поступка реструктурирања су да дужник односно привредни субјекат у конкретном случају дође у такву незавидну ситуацију да касни са испуњењем својих преузетих новчаних обавеза до 60 дана или да дође у стање пријетеће платежне неспособности.⁹² Узимајући у обзир наведене разлоге за отварање предстечајног поступка можемо да закључимо да се дужник ипак налази у бољој финансијској ситуацији него када се над истим спроводи стечајни поступак.⁹³ Управо из тих већ наведених разлога за отварање предстечајног поступка произилази да је циљ поступка реструктурирања као предстечајног поступка да се над дужником не спроводи стечајни поступак.⁹⁴

Оно што на неки начин повезује поступак реструктурирања као предстечајни поступак и стечајни поступак јесу начела као што су: начело заштите повјерилаца, начело економичности, начело императивности и преклузивности, начело једнаког третмана, начело јавности и хитности, начело судског спровођења поступка и начело утврђивања чињеница и чињеница да се на поступак који се односи на утврђивање оспорених потраживања примјењују правила стечајног поступка.⁹⁵ Поступак стечајног реструктурирања се покреће на основу приједлога дужника или повјерилаца уз сагласност дужника, о чему ће бити више ријечи у наставку рада, док су органи поступка реструктурирања повјереник и Суд, из чега произилази да се у поступку реструктурирања именује повјереник, кога именује Суд, о чему ће такође бити више ријечи у наставку рада.

96

2.2.4. СПОРАЗУМНО ФИНАНСИЈСКО РЕСТРУКТУРИРАЊЕ

У Републици Српској, споразумно финансијско реструктурирање је регулисано Законом о споразумном вансудском финансијском реструктурирању.⁹⁷ Према наведеном Закону о споразумном вансудском финансијском реструктурирању поступак споразумног

⁹¹Ibidem, 190

⁹²Ibid, 191.

⁹³Ibidem, 139.

⁹⁴Ibidem.

⁹⁵Ibidem.

⁹⁶Марковић Бајаловић Д, “Право Републике Српске у материји реструктурирања“, Тематски зборник радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција, Пале 2023, 33-41.

⁹⁷Ibidem.

финансијског реструктурирања би исто као и поступак стечајног реструктурирања требао да спаси привредни субјекат који је запао у финансијску кризу од његовог гашења, само на другачији начин.⁹⁸ Потребно је да се прво крене од појма корпоративно реструктурирање како би се могао боље да разумије појам споразумно финансијско реструктурирање.⁹⁹ Приступ корпоративном реструктурирању може да буде централизован, децентрализован и мјешовити.¹⁰⁰ Централизован систем се како сам назив каже односи на учешће државе.¹⁰¹ Децентрализован приступ означава рјешавање проблема дужника на ad hoc начин и рјешавање проблема презадужености између дужника и повјерилаца, док је мјешовити систем комбинација централизованог и децентрализованог система кога одликује добровољност.¹⁰² Широм свијета се примјењује корпоративно реструктурирање.¹⁰³ Условљеност за корпоративним реструктурирањем је била дерегулација тржишта, интензивна конкуренција и технолошки шокови који су били вршили притисак на привредне субјекте да се исти крећу даље од промјена стратегије пословања које се огледају у финансирању великих промјена у организационим структурама тих привредних субјеката.¹⁰⁴

Поступак вансудског реструктурирања се односи на договор између дужника и повјерилаца, док поступак стечајног реструктурирања представља формалан приступ реструктурирања дужника и на који се примјењује Закон о стечају.¹⁰⁵ Навешћемо примјер из Холандије у којој се вансудско реструктурирање спроводи у сјенци закона, а сам исход поступка зависи од степена повјерења између дужника и његових повјерилаца.¹⁰⁶ У праву САД-у за исто не постоји посебан оквир за спровођење поступка споразумног финансијског реструктурирања, али разлика између њиховог правног система и холандског у погледу поступка споразумног финансијског реструктурирања јесте та што је у САД-у стечајни оквир више наклоњен дужницима.¹⁰⁷ Поступак споразумног финансијског реструктурирања

⁹⁸Чоловић В, „Реструктурирање дужника“, Годишњак факултета Правних наука, 6.

⁹⁹Ibidem, 6.

¹⁰⁰Ibidem.

¹⁰¹Ibidem.

¹⁰²Ibidem.

¹⁰³Ibidem.

¹⁰⁴Ibidem.

¹⁰⁵Ibidem.

¹⁰⁶Ibidem.

¹⁰⁷Ibidem.

представља, вансудски добровољан модел реструктурирања корпоративних дугова.¹⁰⁸ Наведени поступак на другачији начин регулише и уређује дужничко повјерилачке односе и на тај начин помажу привредном субјекту који се налази у финансијским проблемима да изађе из истих, а да се не угаси.¹⁰⁹ Оно што је карактеристично за поступак споразумног финансијског реструктурирања јесте то што се исти покреће у ранијој фази, што значи да се покреће онда када дужник није запао још увјек у финансијске проблеме и на тај начин би се требали примјенити први кораци како би се привредно друштво извукло из финансијске кризе без покретања поступка стечајног реструктурирања.¹¹⁰ Поступак вансудског реструктурирања се односи на постизање вансудског поравнања или споразума између повјерилаца дужника и дужника који се темељи на основама облигационог права.¹¹¹ Међутим, није могуће баш увијек покренути поступак вансудског реструктурирања, управо из разлога што се тражи постизање консензуса између повјериоца који учествују у поступку реструктурирања и зато што се постигнути споразум не може проширити на друге повјериоце.¹¹² Циљ споразумног финансијског реструктурирања привредних друштава, ако и предузетника је препознавање финансијских тешкоћа на вријеме и њихово отклањање, те стварање услова за даљи наставак пословања дужника.¹¹³

Захтјев за покретање поступка споразумног финансијског реструктурирања подноси се Привредној комори Републике Српске, која је институционални посредник у постизању споразума између дужника и повјериоца/повјерилаца на прописаном обрасцу.¹¹⁴ Дужник такође може да поднесе захтјев за споразумно финансијско реструктурирање, као и повјериоци.¹¹⁵ Поступак вансудског реструктурирања који се спроводи путем институционалног посредника представља поступак којим посредник као физичко лице треба да на један непристрасан и независан начин управља поступком, као и да посредује односно учествује у договарању између дужника и повјерилаца.¹¹⁶ Поред своје улоге

¹⁰⁸Марковић- Бајаловић Д, 40.

¹⁰⁹Марковић-Бајаловић Д., *op.cit.* 40.

¹¹⁰ Закон о споразумном финансијском реструктурирању („Службени гласник Републике Српске“ број: 99/20), члан 6. став 2, у даљем тексту: ЗОСВФР РС.

¹¹¹ЗОСВФР РС, члан 6.став 2.

¹¹²Anne Epaulard., Chloe Zapha, „*Bankruptcy Chloe and the Design of Preventive restructuring Procedures*“, Working paper, banque de France, April 2021, 1-53.

¹¹³ ЗОСВФР РС, члан 2.

¹¹⁴ЗОСВФР РС, члан 8. став 2.

¹¹⁵ЗОСВФР РС, члан 7.

¹¹⁶ЗОСВФР РС, члан 7.

посредник не смије ни повјериоцима као ни дужнику да даје своја мишљења, савјете, да им наводи нека размишљања као и наметање истих и на крају крајева не смије ништа да обећа ни дужнику, као ни повјериоцима.¹¹⁷ Уколико је пословање дужника одрживо и ако се постигне договор између дужника и повјерилаца онда се поступак финансијског реструктурирања завршава споразумом о финансијском реструктурирању.¹¹⁸ Споразум се закључује у писаној форми.¹¹⁹ Поступак споразумног финансијског реструктурирања или вансудског реструктурирања се спроводи уколико у истом учествују два повјериоца, од којих један може бити банка или нека друга финансијска организација и наравно дужник.¹²⁰ Као могућа алтернатива банци или некој другој финансијској организацији у поступку вансудског реструктурирања може да учествује и Инвестициона развојна банка Републике Српске а.д. Бања Лука, Гарантни фонд Републике Српске, а .д. Бања Лука, као и још неке друге финансијске организације.¹²¹

У поступку учествују само они повјериоци који су дали сагласност за учешће.¹²² Учесници у поступку реструктурирања преговарају о другачијем уређењу међусобних дужничко повјерилачких односа и тиме испитују да ли је пословање дужника одрживо.¹²³ У том циљу, могу ангажовати, ревизоре, вјештаке и рачуновође.¹²⁴ Дужник и даље задржава право да управља имовином.¹²⁵ Дужник је такође обавезан да омогући учесницима слободан приступ документацији у погледу финансијског реструктурирања, осим ако та документација представља пословну тајну и труди се да се поступак што прије заврши.¹²⁶ Постигнути споразум о финансијском реструктурирању се закључује у писаној форми и обухвата слjedeће: мјере које се односе на отплату дугова у ратама, измјену рокова доспјелости потраживања, измјену у погледу средстава обезбјеђења потраживања, претварање потраживања у основни капитал и друго.¹²⁷ Међутим, Суд увијек може да постигнути споразум који се односи на план споразумног реструктурирања одбије или

¹¹⁷ЗОСВФР РС, члан 16 став 2.

¹¹⁸ЗОСВФР РС, члан 19. став 1.

¹¹⁹ ЗОСВФР РС, члан 19. став 3.

¹²⁰ЗОСВФР РС, члан 7. став 1.

¹²¹ ЗОСВФР РС, члан 7. став 2.

¹²² Марковић-Бајаловић Д, 41.

¹²³ Ibid, 40.

¹²⁴ Ibid, 41.

¹²⁵ Радовић В, 335.

¹²⁶ Ibidem, 335, Марковић-Бајаловић Д, op.cit.41.

¹²⁷Радовић В, op.cit 335.

прихвати.¹²⁸ Поступак вансудског реструктурирања се неће водити ако је покренут судски поступак реструктурирања или стечајни поступак.¹²⁹

Прије него што се закључи споразум о финансијском реструктурирању и да би се исти могао закључити потребно је да се закључи споразум о одлагању наплате дугова или тзв. мораторијум.¹³⁰ Из наведеног произилази да повјериоци који потпишу мораторијум не могу предузимати никакве радње у циљу наплате потраживања од дужника.¹³¹ Једино што повјериоци могу је да поднесу тужбу ради наплате потраживања како не би дошло до наступања застарјелости.¹³² Уколико се споразум о финансијском реструктурирању не закључи када истекне период мировања дугова дужника на који су се обавезали повјерилац и дужник, повјериоци онда могу обављати све своје радње у погледу наплате потраживања, а које су могли да обављају и прије него што је наступило одлагање наплате дугова, као што је то нпр. блокирање рачуна дужника и слично.¹³³

Споразумно финансијско реструктурирање је у Републици Србији регулисано Законом о споразумном финансијском реструктурирању привредних друштава („Службени гласник Републике Србије“, број 89/15).¹³⁴ Поступак вансудског реструктурирања заснован је на начелима која су у складу са принципима упоредноправне и међународноправне праксе и легислативе.¹³⁵ Споразумно финансијско реструктурирање је регулисано тако да се што брже и што лакше постигне договор између привредних друштава као дужника и повјерилаца-банака.¹³⁶ Привредни субјекти као дужник као и повјериоци кад искористе сва друга средства која су блажа по својој природи и уколико се са истима не постигне ефекат, онда у том случају прибјегавају покретању стечајног поступка који представља судски и формалан поступак.¹³⁷ Поступак реструктурирања у судском поступку има одређени низ недостатака како на страни дужника тако на страни повјерилаца.¹³⁸

¹²⁸Радовић В, 335.

¹²⁹ Радовић В, *op.cit.* 335.

¹³⁰ЗОВФР РС, члан 18.

¹³¹ЗОВФР РС, члан 18.став 5.

¹³²ЗОВФР РС, члан 18.став 5.

¹³³Марковић-Бајаловић Д, 25.

¹³⁴ Закон о споразумном финансијском реструктурирању („Службени гласник Републике Србије“ број 89/2015), члан 1.

¹³⁵ Васиљевић З, 155.

¹³⁶Марковић Бајаловић Д, 41.

¹³⁷Чоловић В, 8., Васиљевић З, „Реструктурирање као мјера опоравка дужника“, 149.

¹³⁸ Epaulard A, Zapha C, *op.cit.*, „Bankruptcy Costs and the Design of Preventive restructuring Procedures“, 1-53.

Споразум о финансијском реструктурирању је познат као предстечајна нагодба и има за циљ да привредном субјекту као дужнику који је постао платежно неспособан омогући да се над истим спроведе поступак финансијског реструктурирања и да се тако опорави како би постао платежно способан и то у још бољим и повољнијим условима.¹³⁹

Циљ судске нагодбе или предстечајног споразума за разлику од предстечајне нагодбе јесте спречавање да се одуговлачи судски поступак, ако суд оцијени да се може постићи споразум између страна.¹⁴⁰ На основу изложеног произилази да и вансудска као и судска нагодба имају превентиван карактер. Споразумно финансијско реструктурирање може да обухвати мјере које су финансијске природе, а то су: висина каматне стопе, отплата дугова у ратама, измјену рокова доспјелости, продају имовине или њен пренос у циљу намирења потраживања, претварање потраживања у капитал и друго. На основу свега наведеног, можемо да закључимо да поступак споразумног финансијског реструктурирања спада у централизован систем, зато што се исти спроводи под посредством Привредне коморе.

2.2.5. ПРЕПОРУКА ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ О НОВОМ ПРИСТУПУ, ПОСЛОВНОМ НЕУСПЈЕХУ И СТЕЧАЈУ

Европска комисија је обратила пажњу на то да поступак реструктурирања којим се постиже споразум између дужника и његових повјерилаца, након што се утврди да постоји вјероватноћа да ће се покренути стечајни поступак даје могућност дужнику да и даље може послује, па чак и да одложи поступак принудног извршења.¹⁴¹ Европска комисија је препоручила државама чланицама да усвоје правне оквире за превентивно реструктурирање пословања које би требало да садржи сљедеће: да треба дужнику да буде омогућено да у раној фази да покрене поступак реструктурирања и то поготово када постоји вјероватност да би могао да наступи стечај, да дужник и даље треба да настави своје пословање, да повјериоце треба да обавезује план који је усвојен од стране већћуне повјерилаца и који је потврђен од стране Суда, правни послови којима се обезбјеђује ново финансирање и које је штетно за повјериоце и које је неопходно да би се примјенио план реструктурирања не

¹³⁹ Васиљевић З, *op.cit.*, 153-154.

¹⁴⁰ Марковић -Бајаловић Д, 40-41.

¹⁴¹ *Ibidem*, 18.

требају бити проглашени за ништаве, затим да поступак реструктурирања не траје дуго и да буде флексибилан, при чему Суд треба исто да буде укључен у поступак реструктурирања, али само у оној мјери у којој је то неопходно како би се могао да заштити интерес повјерилаца и оних лица на које би утицао план реструктурирања.¹⁴²

Преговори који се воде у циљу да се усвоји план реструктурирања су добровољни и Суд у том случају треба да именује неког посредника или супервизора који би помогао учесницима преговора у преговорима, да надзире све активности повјерилаца и дужника и предузимати све мјере које су неопходне како би се заштитили интереси повјерилаца и дужника, а и трећих лица.¹⁴³ Да би се наведене мјере могле да испоштују потребно је да се успостави равнотежа између дужника и повјерилаца.¹⁴⁴ Ако би дошло до прекида извршења потребно је да исто траје најдуже 4 мјесеца, с тим да Суд може да тражи продужење тог рока, тако да свеукупно трајање рока не треба да буде дуже од једне године.¹⁴⁵ Препоруком је Европска комисија одредила основну садржину плана реструктурирања, а тиме и начин усвајања плана.¹⁴⁶ Повјериоци се сврставају у одређене групе како би исти могли да гласају о плану. Том приликом се формирају двије групе: повјериоци са обезбјеђеним и необезбјеђеним потраживањима.¹⁴⁷ План реструктурирања се усваја већином гласова и то у свакој групи, с тим да се број гласова повјерилаца одређује сходно величини њихових потраживања.¹⁴⁸

2.2.6. ДИРЕКТИВА 2019/1023 О РЕСТРУКТУРИРАЊУ И СТЕЧАЈУ

Усвајањем Директиве учињен је први корак који се односи на усаглашавање националних законодавстава у области реструктурирања и стечаја, а што је било 2019.¹⁴⁹ године.¹⁵⁰ Хармонизација националних мјера за потребе превентивног реструктурирања које би се примјењивало прије него што наступе услови за покретање стечајног поступка и

¹⁴²Ibidem.

¹⁴³Ibidem.

¹⁴⁴ Ibidem.

¹⁴⁵Марковић -Бајаловић Д, 19.

¹⁴⁶Ibidem, 19.

¹⁴⁷Ibidem.

¹⁴⁸Ibidem.

¹⁴⁹Ibid, 21.

¹⁵⁰Ibidem, 21.

то све у циљу избјегавања покретања стечајног поступка јесте циљ Директиве.¹⁵¹ Директивом се државама чланицама налаже да исте успоставе механизме помоћу којих би се повјериоцима и дужнику могло дати рано упозорење да на вријеме уоче опасност наступања стечаја и да исти избјегну на вријеме, тако што ће реаговати на адекватан начин.¹⁵²

Мјере превентивног реструктурирања не остављају дужнику простор да врши злоупотребе у смислу да избјегава да извршава своје доспјеле обавезе.¹⁵³ Процедуре превентивног реструктурирања су флексибилне.¹⁵⁴ Улога органа државне власти је ограничена на заштиту права и интереса дужника, повјерилаца и осталих заинтересованих лица, затим на спречавање да се одложе и повећају трошкови поступка. Из тог разлога дужник док траје поступак реструктурирања треба да задржи контролу над својим пословањем, док именовање повјереника за реструктурирање треба да буде обавезно само онда када то закон налаже.¹⁵⁵ Директива, такође предвиђа могућност прекида поступка принудног извршења, при чему је код одређивања мјере принудног извршења потребно наћи баланс између дужника и његових повјерилаца.¹⁵⁶ Такође, Директивом се уређује поступак за отпуст дугова предузетника, на основу чега је у праву Европске уније уведен институт стечаја над физичим лицима.¹⁵⁷ На крају Директивом се одређују мјере којима је циљ да се поступци предстечајног поступка па и стечајног поступка учине ефикаснијим.¹⁵⁸

2.2.7. ПРЕВЕНТИВНО РЕСТРУКТУРИРАЊЕ

Директивом реструктурирање се дефинише као поступак којим се реструктурира пословање дужника и које с тим у вези у себи укључује промјене у условима, саставу и у структури дужникове имовине и обавеза или неке одређене промјене у неком дијелу структуре капитала дужника, као што је нпр: продаја дијела пословања или имовине или продаја дужника који и даље наставља да послује или било коју другу промјену или пак

¹⁵¹Ibid, 22.

¹⁵²Ibidem.

¹⁵³Ibidem.

¹⁵⁴Ibidem.

¹⁵⁵Ibidem.

¹⁵⁶Edin Rizanović, „Okviri za preventivno restrukturiranje“, Tematski zbornik radova međunarodnog naučnog skupa, Reforma zakonodavstva o restrukturiranju, reorganizaciji i stečaju u svjetlu evropskih tendencija, Pale 2023, 59.

¹⁵⁷Ibid, 60.

¹⁵⁸Ibid, 61.

комбинације неке од наведених промјена.¹⁵⁹ Државе чланице су обавезне Директивом да у своје законодавство инкорпорирају поступке за превентивно реструктурирање и то све са циљем да спрече наступање стечаја и како би дужник могао да настави своје пословање још боље и успјешније, те како би се сачувала радна мјеста и сачувала активност привреде. Дакле, ставља се нагласак на превентивно реструктурирање, што би значило да треба да буде предложен поступак реструктурирања прије него што се испуне услови за отварање стечајног поступка, а опет да исти буде предложен довољно рано како би поступком реструктурирања могао да спречи наступање стечаја.¹⁶⁰ Државе чланице могу да предвиде да се поступак превентивног реструктурирања или неки поступци превентивног реструктурирања спроводе ван суда.¹⁶¹ Дужник треба да предложи покретање поступка превентивног реструктурирања, али такође државе чланице могу да предвиде да поступак превентивног реструктурирања започне и на приједлог повјерилаца или од стране радника, али под условом да је постигнут споразум са дужником о томе да се покрене поступак реструктурирања.¹⁶² Када се покрене поступак превентивног реструктурирања потребно је да дужник и даље задржи право на своје пословање и над својом имовином, јер када не би постојала та могућност дужник онда ни не би иницирао да се покрене поступак превентивног реструктурирања или можда и би, али су за то мале шансе.¹⁶³ Даљим пословањем од стране дужника, дужник ће моћи да оствари приходе из којих ће моћи да испуни сва своја дуговања.¹⁶⁴ Током превентивног реструктурирања може се покренути поступак прекида принудног извршења над имовином дужника.¹⁶⁵ Прекид се може односити на све повјериоце, што значи да може да буде општи, а може и да се односи на поједине повјериоце што значи да може да буде индивидуалан.¹⁶⁶ Прекидом извршења нису обухваћена потраживања радника, али уколико је исплата тих потраживања обухваћена поступком превентивног реструктурирања, могу да буду обухваћена прекидом извршења. Прекид извршења може да траје најдуже 12 мјесеци.¹⁶⁷ Ако прекид извршења не испуњава

¹⁵⁹Марковић -Бајаловић Д, 22.

¹⁶⁰ Ibidem.

¹⁶¹ Ibid, 23.

¹⁶² Ibidem.

¹⁶³ Ibidem.

¹⁶⁴ Ibidem.

¹⁶⁵Марковић -Бајаловић Д, 24.

¹⁶⁶ Ibidem, 24.

¹⁶⁷ Rizanović E, 64-65.

више своју фундаменталну функцију, ако се са истим наноси штета једној или већем броју класа повјерилаца надлежни орган може да укине своју одлуку о прекиду извршења. Повјериоци не могу да предузимају радње које штете дужнику све док траје поступак прекида извршења, као што је нпр раскид уговора и слично.¹⁶⁸

Директивом се одређује садржина плана реструктурирања и државе чланице имају обавезу да направе упутства за припрему плана реструктурирања која ће одговарати потребама малих и средњих предузећа. План реструктурирања се усваја тако што се за исти гласа који се сврставају у групе сходно својим заједничким интересима.¹⁶⁹ Директивом се такође одређује да различите групе морају бити сврстани обезбјеђени и необезбјеђени повјериоци.¹⁷⁰ План реструктурирања се усваја већином гласова повјерилаца и то већином гласова у свакој групи повјерилаца, тако да проценат гласова који је потребан за усвајање плана не смије да пређе више од 75% од укупног износа потраживања или броја повјерилаца у свакој групи. Број гласова повјерилаца се одређује према величини њихових потраживања.¹⁷¹ План реструктурирања се подноси на надлежном суду или органу управе на потврђивање, ако се план реструктурирања на интересе несагласних интереса и на потраживања, ако се ново финансирање предвиђа планом реструктурирања и ако се истим планом предвиђа губитак радних мјеста за више од 25%.¹⁷² Орган који је надлежан за потврђивање плана мора испитати сљедеће: да су повјериоци који су груписани унутар једне групе са истим интересима једнако третирани, да поступак усвајања плана реструктурирања спроведен у складу са правилима Директиве, да план задовољава најбоље интересе повјерилаца и то у случају када су у питању несагласни повјериоци, да су сва заинтересована лица обавјештена о плану реструктурирања на начин како је то прописано унутрашњим законодавством и ако је потребно ново финансирање за примјену плана реструктурирања. Надлежни орган је такође овлаштен да оцијени да ли је план изводљив, те исти мође да одбаци план реструктурирања ако утврди план реструктурирања не ствара никакве разумне шансе да одржи пословање дужника или да спречи наступање стечаја.¹⁷³ Правило да већина повјерилаца мора да гласа да би план реструктурирања био усвојен значи то да свака група

¹⁶⁸Марковић -Бајаловић Д, 25.

¹⁶⁹Ibidem, 25.

¹⁷⁰Ibidem.

¹⁷¹Марковић Бајаловић Д, 26.

¹⁷²Ibidem, 26.

¹⁷³Ibid, 27.

повјерилаца мора да гласа.¹⁷⁴ Довољно је само да једна група повјерилаца не гласа и да план реструктурирања не буде усвојен.¹⁷⁵

Директива предвиђа срам dawn правило како би се избјегле такве ситуације.¹⁷⁶ Наведеним правилом се предвиђа да надлежни орган за потврђивање плана наметне план несагласним повјериоцима и то под условом ако дужник тражи или ако се исти слаже са тим.¹⁷⁷ Могућа је примјена наведеног услова ако је испуњено сљедеће: ако је за план реструктурирања гласала већина повјерилаца, од којих најмање једну групу повјерилаца чине повјериоци који имају обезбјеђена потраживања или повјериоци који чине виши исплатни ред, ако је за план гласала већина повјерилаца и ако једни од њих макар једну групу чине повјериоци који нису власници удјела нити су то повјериоци који се не би ни намирили због свог нискорангираног положаја, ако ниједна група повјерилаца планом реструктурирања неће добити више од пуног износа својих потраживања, уколико план испуњава све прописане претпоставке које се односе на процедуру усвајања плана и његове садржине и ако план обезбјеђује то да свака група повјерилаца који нису сагласни се третирају на једнак начин исто као и друга група повјерилаца која припада истом рангу и која чак и да је у бољем положају од повјерилаца који припадају нижем рангу.¹⁷⁸ Принцип релативног приоритета је прихваћен од стране редактора директиве који је одлучујући за одобравање плана реструктурирања за које нису гласале све повјерилачке групе.¹⁷⁹ У складу са тим принципом надлежни орган има могућност да наметне план ако су повјериоци који нису сагласни једнако третирани као и повјериоци исте класе у стечајном поступку.¹⁸⁰ Несагласни повјериоци морају добити исто онолико колико би добили повјериоци који припадају истој класи у ситуацији када би се намиривали у стечајном поступку.¹⁸¹ Државама чланицама је од стране директиве препуштено да уреде свој положај удјела или акција.¹⁸² Унутрашњим законодавством је предвиђено да власници удјела или акција учествују у поступку усвајања плана реструктурирања или да не учествују зато што немају

¹⁷⁴Ibidem.

¹⁷⁵Ibidem.

¹⁷⁶Ibidem.

¹⁷⁷Ibidem.

¹⁷⁸Ibidem.

¹⁷⁹Марковић Бајаловић Д, 28.

¹⁸⁰Ibidem, 28.

¹⁸¹Ibidem.

¹⁸²Ibidem.

право да гласају о плану реструктурирања.¹⁸³ Ако су власници удјела искључени из поступка усвајања плана тако што неће имати право да гласају о истом онда је потребно да се предвиде мјере помоћу којих ће се моћи спријечити да власници акција или удјела на неоправдан начин ометају да се план реструктурирања изгласа и да се усвоји.¹⁸⁴

У поступку превентивног реструктурирања рад дужника није обустављен, јер и даље дужник наставља да послује.¹⁸⁵ Ако дође до претварања потраживања у удјеле доћи ће до промјене структуре власништва над удјелима.¹⁸⁶ Када су у питању права запослених која су заштићена од стране унутрашњег законодавства и од стране Европске уније остају иста, што значи да остају нетакнута.¹⁸⁷ Радници имају право да буду упознати са ситуацијом дужника и његовим даљим будућим пословањем, као и развојем, те имају право на колективно преговарање и такође имају право да буду упознати са поступком превентивног реструктурирања које ће имати дејство на њих као запослене.¹⁸⁸ Представници запослених такође требају да буду упознати са плановима реструктурирања прије него што исти буду потврђени.¹⁸⁹ План реструктурирања који је усвојен већином гласова која је и прописана и који је одобрен од стране надлежног органа обавезује све повјериоце који су наведени у плану реструктурирања било по врсти дуговања или појединачно.¹⁹⁰

Жалба се може изјавити против одлуке надлежног органа којим се усваја план реструктурирања или уколико се одбије исти.¹⁹¹ Жалба нема суспензивно дејство, што значи да не одлаже извршење одлуке надлежног органа.¹⁹² Што се тиче новог финансирања дужника пружа се заштита финансирања, а које је такође предвиђено Директивом.¹⁹³ Поменуто ново финансирање је потребно ради спровођења плана реструктурирања.¹⁹⁴ Док се преговара о плану реструктурирања, омогућава се привремено финансирање дужника.¹⁹⁵

¹⁸³Ibidem.

¹⁸⁴Ibidem.

¹⁸⁵Ibid, 29.

¹⁸⁶Ibidem.

¹⁸⁷Марковић Бајаловић, 30.

¹⁸⁸Ibidem, 30.

¹⁸⁹Ibidem.

¹⁹⁰Ibidem.

¹⁹¹Ibidem.

¹⁹²Ibidem.

¹⁹³Ibidem.

¹⁹⁴Ibidem.

¹⁹⁵Ibidem.

Ако се накнадно покрене стечајни поступак, финансијери неће сносити никакве санкције, уколико је ново финансирање штетно за дужника, а уговори који су се закључили поводом тог финансирања неће бити ништави.¹⁹⁶ И другим трансакцијама се може обезбједити заштита у погледу преговарања око плана реструктурирања што се односи на плаћање трошкова преговарања и такси, исплата плата за запослене за обављање посла, плаћање трошкова за плаћање консултантских услуга.¹⁹⁷

2.3. ОРГАНИ У ПОСТУПКУ СТЕЧАЈНОГ РЕСТРУКТУРИРАЊА

Органи у поступку реструктурирања су Суд и повјереник, док су дужник и повјериоци учесници истог.¹⁹⁸ Прије него што се осврнем на органе у поступку стечајног реструктурирања, истаћи ћемо да је надлежан Суд за покретање поступка стечајног реструктурирања Окружни привредни суд на чијем се подручју налази организациони дио дужника у поступку реструктурирања, као и то да судија појединац спроводи такву врсту поступка.¹⁹⁹ Оно што се прво покушава у покретању предстечајног поступка је постизање предстечајног рјешења односно споразума или договора између повјерилаца и дужника.²⁰⁰ Уколико се не успије постићи никакав договор између повјерилаца и дужника у предстечајном поступку, онда се покреће поступак стечајног реструктурирања који представља судски формалан поступак.²⁰¹

2.3.1. СТЕЧАЈНИ СУДИЈА

Од самог момента подношења приједлога за покретање поступка реструктурирања па све до његовог завршетка, стечајни судија води и управља стечајним поступком реструктурирања.²⁰² Суд прво испитује да ли је приједлог за отварање поступка реструктурирања ваљан и ако јесте доноси рјешење о отварању предстечајног поступка, а може донијети и рјешење о обустављању поступка реструктурирања након закључења

¹⁹⁶Ibidem.

¹⁹⁷Ibidem.

¹⁹⁸Радовић В, „Стечајно право“, књига прва, Београд, 253.

¹⁹⁹Ibidem, 253.

²⁰⁰Ibid, 254.

²⁰¹Ibidem.

²⁰²Недељко Милијевић, „Закон о стечају“, Бања Лука 2018. година, 74-75.

нагодбе.²⁰³ Такође, стечајни судија може да именује и повјереника, да одреди накнаду повјеренику, као и вјештацима, па и ревизору уколико је био учесник у поступку.²⁰⁴ и, одбор повјерилаца.²⁰⁵ Суд у року од осам дана од дана подношења приједлога за отварање поступка реструктурирања испитује да ли је приједлог прихватљив.²⁰⁶ Уколико приједлог за отварање поступка реструктурирања није у потпуности поднешен или ако има недостатке, Суд позива подносиоца приједлога да допуни приједлог као и исти уреди и то у року од осам дана од дана подношења.²⁰⁷ Ако подносилац не допуни или не уреди приједлог у року у којом је то Суд одредио, а то је у року од осам дана, Суд ће рјешењем приједлог одбацити као непотпун или неуредан.²⁰⁸ Предлагач може приједлог за отварање поступка реструктурирања повући све до дана објављивања рјешења о постизању споразума о поступку реструктурирања односно рјешења о одбијању поступка реструктурирања на огласној табли Суда.²⁰⁹ Ако предлагач повуче свој приједлог, сноси трошкове поступка реструктурирања.²¹⁰ Ако су трошкови поступка реструктурирања мањи од износа предујма Суд када се подмире трошкови поступка реструктурирања средства која остану неискориштена вратиће предлагачу.²¹¹ Стечајни судија треба да води рачуна и о положају повјерилаца у поступку реорганизације, у смислу да ниједан повјерилац не смије да буде доведен у положај који је мање повољан од положаја других повјерилаца.²¹²

Суд је такође у обавези да подносиоцу приједлога наложи да исти плати предујам трошкова који предлагач иначе треба да уплати у року у којем то одреди Суд, а то је најчешће рок од 15 дана.²¹³ Уколико подносилац приједлога не уплати предујам по налогу Суда и у року од 15 дана, Суд ће одбацити рјешењем приједлог као недопуштен.²¹⁴

²⁰³ Милијевић, Н., „Закон о стечају“, 2018. године, 22.

²⁰⁴ Марковић-Бајаловић Д, 30.

²⁰⁵ Ibidem.

²⁰⁶ Милијевић Н, 75.

²⁰⁷ ЗОС РС, члан 30. став 2.

²⁰⁸ Милијевић Н., 24., Ђорђе Перишић., „Положај и улога повјерилаца у поступку стечајне реорганизације у праву Републике Српске“, Тематски зборник радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција, Пале 2023, 251-268.

²⁰⁹ Милијевић Н, op.cit., 75.

²¹⁰ ЗОС РС, члан 30. став 5.

²¹¹ ЗОС РС, члан 30. став 6.

²¹² Недељко Милијевић, „Стечајни план-Процедура усвајања и потврде“, Тематски зборник међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција“, Пале 2023, 194.

²¹³ ЗОС РС, члан 30. став 5.

²¹⁴ ЗОС РС, члан 30. став 6.

Случајеви у којима ће Суд одбацити приједлог за отварање поступка реструктурирања су слjedeћи: ако није истекао рок од двије године од испуњења обавеза из претходно потврђеног плана реструктурирања, ако се поступак реструктурирања води по приједлогу који је још раније поднесен, ако утврди да је дужник способан и без плана финансијског и оперативног реструктурирања испуњавати своје обавезе, ако приједлог није поднесен од овлашћеног предлагача и у другим случајевима који су прописани Законом.²¹⁵

Суд ће након што утврди да је приједлог допуштен и основан, те уколико је уплаћен предујам донијети одлуку о отварању поступка реструктурирања.²¹⁶ Износ предујма одређује Суд одређује у складу са Правилником о накнадама и наградама за рад стечајног управника.²¹⁷ Суд када утврди да су испуњене све законске и процесне претпоставке за отварање поступка реструктурирања доноси рјешење о отварању поступка реструктурирања и именује повјереника.²¹⁸ Суд обавјештава повјериоце да је отворен поступак реструктурирања.²¹⁹ Обавјештење садржи слjedeће: диспозитив или изреку рјешења да је отворен поступак реструктурирања, извјештај о финансијском стању и пословању дужника, план финансијског и оперативног реструктурирања и дан и час истицања.²²⁰ Рјешење се објављује на огласној табли Суда, електронској табли Суда и на интернет страници Апиф-а.²²¹ Суд је дужан да испита све околности које су од значаја за одлучивање о приједлогу за отварање поступка реструктурирања.²²² Суд може и да изрекне мјере обезбјеђења које се односе на поједине ствари или права дужника, да ограничи или укине права управљања и располагања имовином стечајног дужника.²²³

Суд ће обуставити поступак реструктурирања ако утврди да више не постоји ниједан разлог за отварање поступка реструктурирања, ако дужник испуни све обавезе према повјериоцима до краја рочишта за гласање, ако се истеком рока од 150 дана од дана отварања поступка не потврди поравнање постигнуто у поступку реструктурирања, односно ако тај поступак не буде спроведен ни у продуженом року од даљњих 90 дана, ако дужник у току

²¹⁵ Милијевић Н, 25. и 77.

²¹⁶ Милијевић Н, 75.

²¹⁷ ЗОС РС, члан 31. став 4.

²¹⁸ Милијевић Н, 77.

²¹⁹ ЗОС РС, члан 36. став 2.

²²⁰ Милијевић, Н, 79.

²²¹ Ibidem.

²²² Ibidem.

²²³ Милијевић Н, 79.

предстечајног поступка поступа супротно рјешењу о отварању поступка реструктурирања, ако је вриједност утврђених потраживања већа за 20% од вриједности обавеза према повјериоцима које је дужник навео у приједлогу, ако вриједност оспорених потраживања прелази 30% вриједности пријављених потраживања. Суд иначе саставља табелу признатих и оспорених потраживања.²²⁴ У табелу признатих и оспорених потраживања Суд за свако поједино потраживање уноси у којој је мјери признато дато потраживање или у којој је мјери оспорено потраживање.²²⁵ Суд ће такође, прије почетка гласања сачинити попис присутних повјерилаца и право гласа које припада сваком од повјерилаца.²²⁶ О спроведеном гласању Суд ће сачинити записник, који потписују повјериоци, дужник и повјереник, а о чему ће бити више ријечи у наставку рада, у дијелу који се односи на рочиште за гласање.²²⁷

ПОВЈЕРЕНИК

Суд именује повјереника са листе стечајних управника.²²⁸ Приликом именовања повјереника Суд ће водити рачуна о броју поступака реструктурирања који се воде, а у којима је повјереник већ именован.²²⁹ На исти начин како се и именује повјереник, тако и престаје улога повјереника, значи одлуком суда.²³⁰ Повјереник је овлашћен да предузима важне правне радње у поступку реструктурирања међу којима су да: испитује стање имовине дужника, прегледа и испитује пријављена потраживања, да надзире пословање дужника, пријављује судији да дужник незаконито послује, испитује вјеродостојност достављене документације која је везана за пословање и имовину друштва, прати измиривање трошкова поступка, сачињава попис потраживања повјерилаца, сачињавање пописа радника стечајног дужника и обрачуна њихова потраживања и упозна их са висином потраживања унесених у табелу пријављених потраживања, прегледа и испитује пријављена потраживања, уноси потраживања у табелу пријављених потраживања и заједно са свим пристиглим пријавама потраживања доставља суду како би Суд, у року од осам дана од дана

²²⁴ЗОС РС, члан 41.

²²⁵ ЗОС РС, члан 41. став 4.

²²⁶ Милијевић Н, *op. cit.* 29.

²²⁷*Ibid*, 84.

²²⁸*Ibidem*.

²²⁹*Ibidem*.

²³⁰Милијевић Н, *op. cit.*, 84.

истека рока за пријаву потраживања објавио пријављена потраживања на огласној плочи суда, на електронској табли, у Службеном гласнику Републике Српске и на интернет страници АПИФ-а, доставља Суду прикупљену документацију која се односи на потраживања повјерилаца и обавља и друге послове који су у складу са Законом о стечају Републике Српске.²³¹ Из свега наведеног произилази да уколико повјереник прихвати план реструктурирања исти ће бити усвојен и обрнуто.²³²

РАЗВРСТАВАЊЕ ПОВЈЕРИЛАЦА

Повјериоци се разврставају у сљедеће редове: повјериоци којима се утврђена потраживања умањују у складу са законом; повјериоци којима се утврђена потраживања умањују у складу са њиховом изјавом о смањењу потраживања; повјериоци на чија потраживања поступак реструктурирања не утиче и повјериоци којима су потраживања оспорена.²³³ Утврђена потраживања повјерилаца који су сагласни са предложеним планом финансијског и оперативног реструктурирања се умањују у складу са њиховом изјавом о смањењу потраживања.²³⁴ Утврђена потраживања повјерилаца који нису сагласни са предложеним планом финансијског и оперативног реструктурирања утврђена потраживања се умањују за 10%, с тим да проценат умањења потраживања не може бити неповољнији или мање повољнији од очекиваног намирења у случају да до поравнања у поступку реструктурирања није ни дошло.²³⁵ Повјериоци који су покренули парнични поступак јер су оспорили потраживања или нека од потраживања и којима је Суд дао могућност да гласају могу се том приликом изјаснити да ли су сагласни са предложеним планом или не, а ако се уопште не изјасне сматра се да су гласали против плана.²³⁶ Правобранилаштво Републике Српске се у складу са законом изјашњава о прихватању плана финансијског и оперативног реструктурирања за потраживања повјерилаца.²³⁷ Из свега наведеног произилази да уколико повјериоци пристану да се усвоји план реструктурирања исти ће

²³¹ ЗОС РС, члан 39, Милијевић Н., 22 и 80.

²³² ЗОС РС, члан 39.

²³³ Марковић -Бајаловић Д, 33.

²³⁴ Ibidem.

²³⁵ Ibidem.

²³⁶ Ibidem, 84.

²³⁷ Ibidem.

бити усвојен, а ако не онда неће бити усвојен план реструктурирања., из чега даље произилази да од самог пристанка повјерилаца зависи да ли ће бити усвојен план реструктурирања или не.²³⁸

3. ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА СТЕЧАЈНОГ РЕСТРУКТУРИРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Поступак реструктурирања се може покренути према Закону о стечају Републике Српске ако постоје утврђени законски разлози:²³⁹

- ако постоји пријетећа платежна неспособност за дужника,
- ако дужник није на вријеме измирио преузете новчане обавезе до 60 дана. Пријетећа платежна неспособност постоји ако дужник према плану доспјећа новчаних обавеза неће бити у стању да измири преузете обавезе плаћања по доспјећу у наредних 12 мјесеци.²⁴⁰

Пријетећа платежна неспособност како сам назив говори односи се на будући период и постоји уколико дужник неће бити у стању да измири своје обавезе у наредних 12 мјесеци.²⁴¹ Поступак реструктурирања се покреће подношењем приједлога надлежном Суду, а то је као што је већ наведено Окружни привредни суд.²⁴² Овлаштени предлагачи за подношење приједлога за покретање поступка реструктурирања су дужник и сваки повјерилац који има правни интерес за спровођење поступка реструктурирања.²⁴³ Повјерилац доказује своје својство повјериоца тако што подноси документацију којом доказује вјероватност његовог потраживања, као и платежну неспособност дужника, који није испунио своје потраживање према повјериоцу.²⁴⁴

Стечајни судија је дужан да испита све околности које су од значаја за одлучивање о приједлогу.²⁴⁵ У фази претходног поступка, привремени стечајни управник нема обавезу

²³⁸ Марковић -Бајаловић Д, ор.сит. 33.

²³⁹ Милијевић Н, 21 и 64, ЗОС РС, члан 4.

²⁴⁰ Милијевић Н, 64, ЗОС РС, члан 4.

²⁴¹ ЗОС РС, члан 4, Јашаревић М, 111-113.

²⁴² ЗОС РС, члан 16. став 1.

²⁴³ Милијевић Н, ор.сит., 74. и 23.

²⁴⁴ Милијевић Н, 34.

²⁴⁵ Милена Јовановић-Zatilla, Владимир Чоловић „Стечајно право“, Ниш 2013, 58, Шабан Нурић, „Пословно право 1 и 2“, Бања Лука, септембар, 2010, 149.

да измирује потраживања према повјериоцима, јер су то стечајна потраживања која ће се уколико се отвори стечајни поступак намиривати по правилима стечајног поступка.²⁴⁶ Привремени стечајни управник је такође дужан да измирује обавезе из уговора које он или стечајни дужник уз његову сагласност закључи за вријеме привремене управе, те да намири потраживања радника који су остали у радном односу, да уђу у пословне просторије дужника и да спроведе неопходне радње и друго.²⁴⁷ Та потраживања представљају потраживања из стечајне масе.²⁴⁸ Привремени стечајни управник саставља извјештај који доставља стечајном судији.²⁴⁹ Стечајни судија на основу извјештаја привременог стечајног управника и доказа који су прикупљени доноси одлуку којом се окончава претходни стечајни поступак.²⁵⁰ Одлука суда може да буде тројака и то: суд може да одбије приједлог за покретање претходног стечајног поступка због непостојања доказа о његовој основаности; да одбаци приједлог за покретање због тога што је имовина дужника недовољна да покрије трошкове поступка реструктурирања и да отвори стечајни поступак, а може на крају и да донесе одлуку о покретању поступка реструктурирања.²⁵¹

Претходни стечајни поступак се може схватити у ужем и у ширем смислу.²⁵² У ужем смислу, претходни стечајни поступак траје све од момента доношења рјешења Суда о покретању претходног стечајног поступка, па све до доношења одлуке о приједлогу за отварање поступка реструктурирања, а то може бити рјешење о отварању стечајног поступка, рјешење о одбијању приједлога или рјешење о одбацивању приједлога за покретање поступка реструктурирања.²⁵³ У ширем смислу, претходни стечајни поступак обухвата поред претходног стечајног поступка у ужем смислу и поступак који се односи на период прије доношења рјешења о покретању претходног стечајног поступка, који настаје као посљедица подношења приједлога за покретање стечајног поступка.²⁵⁴ Шире схватање је правно досљедније и једноставније, јер према њему поступак реструктурирања обухвата све судске радње које претходе главном стечајном поступку.²⁵⁵ Претходни стечајни

²⁴⁶ Милијевић Н, 94-95.

²⁴⁷ Ibidem.

²⁴⁸ Нурић Ш, „Пословно право 1 и 2“, септембар, 2010, 149.

²⁴⁹ Ibidem.

²⁵⁰ Ibidem.

²⁵¹ Чоловић В, 11.

²⁵² Васиљевић З, 142.

²⁵³ Ibidem.

²⁵⁴ Ibidem.

²⁵⁵ Радовић В, „Стечајно право“, књига прва, Београд 2017, 428.

поступак је поступак у коме се провјерава да ли је допуштено и основано покретати стечајни поступак и да ли постоје материјално - правне претпоставке за отварање стечајног поступка.²⁵⁶ У том погледу, поступак реструктурирања као претходни стечајни поступак обухвата три фазе: Фазу претходног испитивања приједлога за отварање стечајног поступка, фазу испитивања испуњености стечајног разлога и фазу отварања стечајног поступка.²⁵⁷ Као што је већ наведено, у претходном поступку утврђује се да ли су испуњени формални (процесни) услови, као и материјални услови за покретање поступка реструктурирања.²⁵⁸ Поменута фаза почиње подношењем приједлога за покретање стечајног поступка, а иста се завршава доношењем рјешења о отварању стечајног поступка.²⁵⁹

Против одлуке о покретању претходног стечајног поступка није допуштена посебна жалба.²⁶⁰

3.1. ИСПИТИВАЊЕ УРЕДНОСТИ ПРИЈЕДЛОГА И ПОВЛАЧЕЊЕ ПРИЈЕДЛОГА

Прихватљивост приједлога за отварање поступка реструктурирања испитује надлежни Суд у року од осам дана од дана подношења приједлога.²⁶¹ Ако приједлог за отварање поступка реструктурирања није потпун или ако садржи неке недостатке Суд ће у том случају приједлог вратити подносиоцу приједлога са налогом да исти допуни и/или уреди и то у року од осам дана од дана достављања.²⁶² У случају да предлагач не допуни и/или не уреди приједлог у предвиђеном року који је суд одредио и који је осам дана, суд ће исти тај приједлог одбацити рјешењем као непотпун или неуредан.²⁶³ Суд објављује рјешење о отварању поступка реструктурирања на огласној табли суда.²⁶⁴ Предлагач увјек може да повуче приједлог за отварање поступка реструктурирања све док се рјешење о

²⁵⁶Ibidem, 428.

²⁵⁷Ibidem.

²⁵⁸Јовановић -Zattila М, Чоловић В, „Стечајно право“, Ниш, 2013, 58.

²⁵⁹Ibidem, 58.

²⁶⁰Ibid, 59.

²⁶¹Милијевић Н, 73.

²⁶²Чоловић В,11.

²⁶³Милијевић Н, 24.

²⁶⁴Милијевић Н, op.cit., 75.

отварању поступка реструктурирања или рјешење о одбијању или одбацивању приједлога не објави не објави на огласној табли суда.²⁶⁵

Ако предлагач повуче приједлог за отварање поступка реструктурирања онда ће сносити све трошкове поступка реструктурирања.²⁶⁶ У случају да су трошкови поступка реструктурирања мањи од износа предујма, Суд ће када буду подмирени трошкови поступка реструктурирања, средства која су остала неискориштена вратити предлагачу.²⁶⁷ Суд ће приједлог за отварање поступка реструктурирања са приложеном документацијом објавити на огласној табли суда и на интернет страници Апиф-а.²⁶⁸ Предлагач је заједно са приједлогом за отварање поступка реструктурирања обавезан и да поднесе финансијске извјештаје који нису старији од три мјесеца од дана подношења приједлога за отварање поступка реструктурирања.²⁶⁹ Подаци које се упоређују у финансијским извјештајима се исказују на дан годишњих извјештаја из претходне године, а изјава о броју запослених се исказује задњег дана у мјесецу који је претходио дану подношења приједлога, као и приједлога плана реструктурирања.²⁷⁰

3.2. ПРЕДУЈАМ ТРОШКОВА

Битан услов који мора бити испуњен да би поступак стечајног реструктурирања могао да буде покренут јесте уплата предујма.²⁷¹ Подносилац приједлога обавезан је да уплати предујам односно другим рјечима унапријед одређени износ новца у погледу трошкова поступка реструктурирања у износу који одреди Суд.²⁷² Ако предлагач не уплати предујам у року од 15 дана Суд ће да одбаци приједлог рјешењем као недопуштен.²⁷³ У року од осам дана Суд ће донијети одлуку о отварању поступка реструктурирања и то након што утврди да је приједлог допуштен и да је основан и да је наравно уплаћен предујам за

²⁶⁵ Милијевић Н, 11, ЗОС РС, члан 35. став 13.

²⁶⁶ ЗОС РС, члан 30. став 5., Милијевић Н., *op.cit.*, 75.

²⁶⁷ ЗОС РС, члан 30. став 6.

²⁶⁸ ЗОС РС, члан 30. став 7.

²⁶⁹ Милијевић Н, 23 и 75.

²⁷⁰ *Ibidem.*

²⁷¹ *Ibidem.*

²⁷² Михаило Велимировић, Владимир Чоловић, Слободан Спасић, Недељко Милијевић, „Актuelна питања стечајног права“, Бања Лука, 2008, 403.

²⁷³ ЗОС РС, члан 31. став 2.

трошкове поступка реструктурирања.²⁷⁴ Износ предујма одређује Суд у складу са Правилником о накнадама и наградама за рад стечајног управника.²⁷⁵

Уколико повјериоци поднесу приједлог за покретање поступка стечајног реструктурирања обавезни су такође да уплате предујам у износу који утврди Суд.²⁷⁶ Ако предлагач повуче свој приједлог за отварање поступка реструктурирања сносио би све трошкове поступка.²⁷⁷ Стечајни судија може дужника уколико је подносилац приједлога ослободити од уплате предујма, уколико дужник докаже да има довољно средстава за финансирање претходног стечајног поступка.²⁷⁸

У зависности од тога да ли је привредни субјекат као дужник мало, велико или средње правно лице, зависи износ предујма.²⁷⁹

На исти начин је предметно питање регулисано и у Федерацији Босне и Херцеговине у складу са Законом о стечају Федерације Босне и Херцеговине.²⁸⁰

3.3. ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ СТАЊУ И ПОСЛОВАЊУ ДУЖНИКА

Предлагач је заједно са приједлогом за отварање поступка реструктурирања обавезан да поднесе и финансијске извјештаје који нису старији од три мјесеца од дана подношења приједлога за отварање поступка реструктурирања.²⁸¹ Подаци који се упоређују у финансијским извјештајима се исказују са стањем на дан годишњих извјештаја из претходне године док изјава о броју запослених се исказује задњег дана у мјесецу који претходи дану подношења приједлога за покретање поступка реструктурирања и приједлога плана реструктурирања.²⁸² Извјештај о финансијском стању и пословању дужника садржи сљедеће податке: попис потраживања радника по основу уговора о раду која су настала све до дана подношења приједлога за отварање поступка реструктурирања; финансијске извјештаје који су у складу са рачуноводственим прописима, а који нису старији од три мјесеца; попис свих дужникових дужника, попис права разлучних повјерилаца са

²⁷⁴Милијевић Н, 75.

²⁷⁵ЗОС РС, члан 31. став 4. и Милијевић Н, 75.

²⁷⁶ ЗОС РС, члан 31. став 4, Велимировић М., Чоловић В., Спасић С, Милијевић Н., „Актуелна питања стечајног права“, 524.

²⁷⁷ ЗОС РС, члан 31. став 4.

²⁷⁸ Велимировић М, и други, *op.cit.*, 524.

²⁷⁹ Милијевић Н, *op.cit.*, 75 и 35.

²⁸⁰ *Ibidem.*

²⁸¹Чоловић В. 11.

²⁸²Милијевић Н, *op.cit.* 75.

назначењем права или ствари на којим постоји разлучно право и покренути судски извршни или неки други поступци; попис свих права и ствари на којима постоји излучно право; попис свих поступака који су покренути од стране дужника пред судом и попис обавеза дужника према повјериоцима који садрже: пословно име, сједиште, јединствени идентификациони број за сваку појединачну обавезу дужника.²⁸³

Финансијски извјештаји су по закону обавезни да се захтјевају из разлога како би се испитало стање извјештаја и како би се изразило мишљење о томе да ли су финансијски извјештаји припремљени и презентовани на истинит, фер и на поштен начин у складу са законским прописима, са међународним стандардима финансијских извјештаја за мале и средње ентитете, такође са међународним стандардима финансијских извјештавања са међународним рачуноводственим стандардима и са међународним ревизијама стандарда.²⁸⁴

3.4. ПЛАН ФИНАНСИЈСКОГ И ОПЕРАТИВНОГ РЕСТРУКТУРИРАЊА

Подносилац приједлога за отварање поступка реструктурирања, који је у најчешћем случају дужник је обавезан да Суду уз приједлог поднесе и план финансијског и оперативног реструктурирања.²⁸⁵

План финансијског и оперативног реструктурирања садржи сљедеће податке:

- износ недостатака ликвидних средстава на дан када се прилажу финансијски извјештаји, чињенице и околности из којих произилази постојање претпоставки за отварање поступка реструктурирања, односно пријетеће платежне неспособности, биланс стања на посљедњи дан периода за који се саставља план пословања, план пословања до краја текуће године и за најмање двије наредне календарске године уз детаљно образложење сваке појединачне позиције плана, понуду усмјерену према повјериоцима о начину, роковима и условима намирена потраживања и обрачун трошкова реструктурирања.²⁸⁶

²⁸³Ibidem, 23 и 76.

²⁸⁴Jašarević Melvedin., „Plan restrukturiranja“, Tematski zbornik radova međunarodnog naučnog skupa, Reforma zakonodavstva o reorganizaciji, restrukturiranju u stečaju u svjetlu evropskih tendencija, Pale 2023, 113.

²⁸⁵ЗОС РС, члан 33.став 1. Јашаревић М, 107. и 109 и 110.

²⁸⁶Чоловић В, 12.

- анализу потраживања према величини, категорији, излучна прва, разлучна права и друга потраживања, ниво очекиваног намирења и приједлог рокова за њихово намирење, мјере оперативног реструктурирања и износ њихових учинака на пословање, мјере финансијског реструктурирања и извјештај њихових учинака на дан када је показан мањак средстава за плаћање, план пословања за текућу годину, планирани биланс стања на посљедњи дан периода за који је сачињен план пословања.²⁸⁷

3.5. ОДБАЦИВАЊЕ ПРИЈЕДЛОГА ЗА ОТВАРАЊЕ ПОСТУПКА РЕСТРУКТУРИРАЊА ОД СТРАНЕ СУДА

Приједлог за отварање поступка реструктурирања Суд ће одбацити у случајевима:²⁸⁸

- ако је неовлашћено лице поднијело приједлог за отварање поступка реструктурирања,
- ако се покренути поступак води по раније поднесеном приједлогу,
- ако Агенција за банкарство Републике Српске не изда сагласност која је претходно потребна за претварање потраживања банке у основни капитал дужника у поступку реструктурирања,
- ако обавезе из покренутог претходног поступка реструктурирања у року од двије године нису испуњене и у другим случајевима.

Суд ће уколико се ради о било ком наведеном набројаном случају, рјешењем одбацити приједлог за отварање поступка реструктурирања као недопуштен, неблаговремен или зато што је исти поднијет од неовлашћеног лица.²⁸⁹

3.6. ОТВАРАЊЕ ПОСТУПКА РЕСТРУКТУРИРАЊА

Када су испуњене процесне претпоставке које су неопходне за спровођење поступка реструктурирања, Суд ће донијети рјешење којим отвара поступак реструктурирања.²⁹⁰

²⁸⁷ Ibidem, 11, Јашаревић М, 113.

²⁸⁸ Милијевић Н, 77.

²⁸⁹ Милијевић Н, op.cit., 77.

²⁹⁰ ЗОС РС, члан 35.став 1.

3.6.1. РЈЕШЕЊЕ О ОТВАРАЊУ ПОСТУПКА РЕСТРУКТУРИРАЊА

Као што је већ наведено, Суд ће ако су испуњене процесне претпоставке које су потребне, рјешењем да отвори поступак реструктурирања.²⁹¹ Рјешење о отварању поступка реструктурирања садржи: податке који се односе на назив привредног друштва (фирме), дјелатност привредног друштва (фирме), јединствени идентификациони број привредног друштва (дужника), сједиште, пословну адресу дужника, односно име и презиме дужника, пословну адресу и пребивалиште дужника и податке који се односе на име, презиме, лични идентификациони број и адресу повјереника.²⁹²

Рјешењем о отварању поступка реструктурирања, Суд ће обавјестити дужникове дужнике да испуне своја дуговања која имају према дужнику.²⁹³ Суд ће такође и повјериоце позвати тим истим рјешењем да пријаве своја потраживања која имају према дужнику у року од 30 дана од дана објаве рјешења о отварању поступка реструктурирања у Службеном гласнику Републике Српске.²⁹⁴ Суд ће такође, позвати повјериоце да у року од осам дана од дана њихове објаве о пријављеним потраживањима оспоре потраживања која су непостојећа, али са образложењем оспоравања.²⁹⁵ Суд рјешењем о отварању поступка реструктурирања позива дужника и повјериоце да у року од осам дана од дана истека рока за пријаву потраживања доставе писмено изјашњење о сваком пријављеном потраживању Суду, у погледу да ли дужник признаје потраживање или оспорава исто, уз обавезно образложење оспоравања.²⁹⁶

Такође, излучни и разлучни повјериоци имају право да наведу своја потраживања и тиме су обавезни да уз пријаву потраживања наведу и своја права која имају и на ком дијелу потраживања имају права, јер су разлучни повјериоци повјериоци који имају право на одвојено намирење својих потраживања, а излучни повјериоци су лица која имају право на

²⁹¹ ЗОС РС, члан 35.став 1.

²⁹² ЗОС РС, члан 35.став 2., Чоловић В., 11.

²⁹³ ЗОС РС, члан 35.став 3., Милијевић Н, 25, Чоловић В, 11.

²⁹⁴ ЗОС РС, члан 35.став 4.

²⁹⁵ ЗОС РС, члан 35.став 5.

²⁹⁶ ЗОС РС, члан 35.став 5, Милијевић Н, 78.

основу свог стварног или облигационог односа да траже да се неки предмет издвоји из стечајне масе.²⁹⁷ Из наведеног произилази да су у поступку реорганизације права разлучних повјерилаца потпуно заштићена.²⁹⁸

Уколико би одгодили своја потраживања дужни су да обавијесте суд о одгађању, а уколико нису обавијестили суд о одгађању сматра се да повјериоци не пристају на одгађање намирења потраживања.²⁹⁹

Рјешењем о реструктурирању Суд заказује испитно рочиште на које позива све дужнике и повјериоце којом приликом налаже да се упише забиљежба у судски регистар као напомена да је отворен поступак реструктурирања.³⁰⁰ Дужник је обавезан да своје повјериоце обавијести благовремено да је отворен поступак реструктурирања како би могли да пријаве своја потраживања.³⁰¹ Рјешење о отварању поступка реструктурирања се објављује на огласној табли Суда, електронској табли Суда, у банци у којој дужник има отворен главни рачун и на интернет страници Агенције за информатичко посредничко финансијско пословање.³⁰²

3.7. ИСПИТНО РОЧИШТЕ

Испитно рочиште је рочиште како и сам назив говори на којем се испитују пријављена потраживања.³⁰³ Потраживања која су пријављена у року који је прописан овим законом сматрају се утврђеним уколико их није оспорио повјереник, дужник или неко од повјерилаца.³⁰⁴ Оспорена потраживања се морају расправити.³⁰⁵ Табелу оспорених и признатих потраживања сачињава Суд.³⁰⁶ У табели Суд уноси за свако поједино потраживање у којој мјери је признато односно оспорено потраживање, уз обавезно

²⁹⁷ Војо Павичић, „О положају разлучних повјерилаца у стечају“, Тематски зборник међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција, Пале 2023, 211. и 212.

²⁹⁸ Павичић В, *О положају разлучних повјерилаца у стечају*, *op.cit.* 219.

²⁹⁹ ЗОС РС, члан 35. став 8. и 9, Милијевић Н, 78.

³⁰⁰ ЗОС РС, члан 35. став 10.

³⁰¹ Милијевић Н, *op.cit.* 78.

³⁰² ЗОС РС, члан 35. став 3, Милијевић Н, 78-79.

³⁰³ Милијевић Н, 81.

³⁰⁴ *Ibid*, 82.

³⁰⁵ Милијевић Н., *op.cit.* 82.

³⁰⁶ ЗОС РС, члан 41. став 4.

навођење разлога оспоравања.³⁰⁷ У поступку реструктурирања примјењују се одредбе Закона о стечају Републике Српске које се односе на потраживања излучних и разлучних повјерилаца.³⁰⁸

3.7.1. ИЗМЈЕНА И ДОПУНА ПЛАНА ФИНАНСИЈСКОГ И ОПЕРАТИВНОГ РЕСТРУКТУРИРАЊА

Најкасније у року од осам дана дужник је обавезан да достави план финансијског и оперативног реструктурирања и то од дана утврђивања табеле за призната и оспорена потраживања која иначе обухвата сва пријављена и оспорена потраживања према табели признатих оспорених и признатих потраживања, уколико нису обухваћена раније достављеним планом финансијског и оперативног реструктурирања.³⁰⁹ Гласању за план финансијског и оперативног реструктурирања не може се приступити ако исти није у складу са законом и ако не обухвата сва утврђена призната и оспорена потраживања.³¹⁰ Суд ће рјешењем да обустави поступак реструктурирања ако дужник не достави план финансијског и оперативног реструктурирања.³¹¹ Рјешење о обустави поступка реструктурирања објавиће се на огласној табли Суда, на интернет страници Апиф-а, у Службеном гласнику Републике Српске и на електронској табли Суда.³¹² У року од три дана од када дужник достави план финансијског и оперативног реструктурирања Суд ће заказати рочиште на ком ће се расправљати и гласати о плану финансијског и оперативног реструктурирања.³¹³ Ако дође и до измјена у плану финансијског и оперативног реструктурирања исти ће се такође објавити на огласној табли Суда, на електронској табли Суда, у Службеном гласнику Републике Српске и на интернет страници Апиф-а.³¹⁴

³⁰⁷ ЗОС РС, члан 41. став 4, Милијевић Н, 82.

³⁰⁸ ЗОС РС, члан 41. став 5. Милијевић Н, 82.

³⁰⁹ ЗОС РС, члан 42. став 1.

³¹⁰ ЗОС РС, члан 42. став 2.

³¹¹ ЗОС РС, члан 42. став 3.

³¹² ЗОС РС, члан 42. став 4.

³¹³ ЗОС РС, члан 42. став 5.

³¹⁴ ЗОС РС, члан 42. став 6.

3.7.2. ПОРАВНАЊЕ У ПОСТУПКУ ФИНАНСИЈСКО ОПЕРАТИВНОГ РЕСТРУКТУРИРАЊА

Поравнање у поступку реструктурирања могу да постигну дужник и натполовична већина.³¹⁵ У тој ситуацији, дужник и натполовична већина морају да траже од Суда одгађање рочишта за гласање, које се одгађа у року који не може бити дужи од 15 дана и само се једном може одгодити.³¹⁶ Дужник ће од Суда да затражи одгоду већ заказаног рочишта, у законском року од 15 дана како би Суд измијенио план реструктурирања ако неко од повјерилаца не буде задовољан са планом оперативног и финансијског реструктурирања.³¹⁷ Ако дужник примијени план реструктурирања, онда дужник доставља Суду план реструктурирања да о истом у року од осам дана од дана одгађања гласају повјериоци, а уколико дужник суду не достави нови план о реструктурирању, Суд ће сматрати да је дужник повукао приједлог за реструктурирање и обуставиће поступак рјешењем.³¹⁸ Ако је за план финансијског и оперативног реструктурирања гласало 25% повјерилаца и ако је збир потраживања износа потраживања повјерилаца који су гласали за план реструктурирања већи од збира износа потраживања оних повјерилаца који су гласали против плана реструктурирања Суд ће рјешењем прихватити план о финансијском и оперативном реструктурирању.³¹⁹ Уколико повјериоци докажу да би план реструктурирања могао повјериоце да стави у лошији положај него што би то било да плана уопште и нема или ако план дужнику не би помогао да исти побољша своје пословање или ако би дужник у наредне двије године био поново платежно неспособан да плати своје текуће обавезе и ако износи којим би били намирени повјериоци уколико њихова потраживања нису оспорена нису предвиђени планом Суд неће усвојити план финансијског и оперативног реструктурирања.³²⁰ Суд рјешењем одређује да се неће спровести поступак реструктурирања, ако нису испуњени услови за спровођење истог.³²¹ Суд ће донијети рјешење којим прихвата план оперативног и финансијског реструктурирања ако су

³¹⁵ЗОС РС, члан 45. став 2.

³¹⁶ ЗОС РС, члан 45. став 1.

³¹⁷Милијевић Н, 85.

³¹⁸Ibidem, 85.

³¹⁹Чоловић В, 13.

³²⁰Чоловић В, op.cit.13.

³²¹ЗОС РС, члан 45. став 8.

испуњене све процесне и материјалне претпоставке за отварање поступка реструктурирања, након чега ће донијети рјешење које ће се објавити на огласној табли Суда, на електронској табли Суда, на интернет страници Апиф-а и у Службеном гласнику и исто ће се доставити странкама.³²² Ако се у поступку постигне поравнање, Суд ће донијети рјешење о постигнутом поравнању, које ће након правоснажности суд доставити Апиф-у и надлежним органима како би се наведено рјешење могло уписати у регистар.³²³ Ако је у питању отворено акционарско друштво, онда се правноснажно рјешење о отварању поступка реструктурирања и ако је постигнуто поравнање у поступку и правноснажно рјешење о постигнутом поравнању доставља берзи која се иначе и бави трговином акција оног дана када је и донијето рјешење о отварању поступка финансијског и оперативног реструктурирања или рјешење о постигнутом поравнању.³²⁴ Ако се поступком финансијског и оперативног реструктурирања умање обавезе главног дужника то неће утицати на умањење обавеза јемца, јер ће јемац и даље да одговара за своје обавезе повјериоцу и то у пуном износу.³²⁵

3.8. РОЧИШТЕ ЗА ГЛАСАЊЕ

Рочиште на ком ће се расправљати и гласати о плану финансијског и оперативног реструктурирања, Суд заказује у року од 30 дана.³²⁶ Суд након заказивања рочишта, позива повјериоце и дужника да приступе на рочишту за гласање, тако што позив за рочиште за гласање објављује у Службеном гласнику, на електронској табли суда, огласној табли суда, и на интернет страници Апиф-а.³²⁷

На рочишту за гласање право на учешће имају повјериоци, дужник и повјереник.³²⁸ На наведеном рочишту се расправља и гласа о плану финансијског и оперативног реструктурирања.³²⁹ Прво представљање и изношење плана финансијског и оперативног реструктурирања, на рочишту за гласање има представник дужника, па се након њега

³²²ЗОС РС, члан 45. став 9.

³²³Милијевић Н, 86.

³²⁴ЗОС РС, члан 45. став 11.

³²⁵ЗОС РС, члан 45. став 12.

³²⁶Милијевић Н, 29. и 84.

³²⁷ЗОС РС, члан 44.

³²⁸Чоловић В, 13.

³²⁹*Ibidem*.

изјашњава повјереник.³³⁰ О прихватању плана финансијског и оперативног реструктурирања одлуку доносе повјериоци.³³¹ Према Закону о стечају (“Службени гласник Републике Српске“, број 16/16), прописан је кворум који је потребан како би план реструктурирања био потврђен, а то је да буде присутна обична већина повјерилаца и потребно је да збир потраживања повјерилаца која су гласала за план прелази двоструко више од збира потраживања повјерилаца која су гласала против плана.³³²

Ако се на рочишту за гласање постигне потребна већина рјешењем ће Суд да потврди предстечајно поравнање.³³³ Сљедећа процедура након свега наведеног је процедура гласања. На образцу за гласање гласају повјериоци.³³⁴

До почетка рочишта за гласање Суду треба бити достављен образац за гласање који је потписан и овјерен од стране овлашћеног лица.³³⁵ Уз образац мора бити приложен доказ да га је потписало овлашћено лице које се може прибавити из судског регистра, ако је повјерилац правно лице.³³⁶ Ако повјериоци до почетка рочишта за гласање не доставе прописани образац за гласање или доставе образац из којег се не може недвосмислено утврдити како су гласали сматра се да су гласали против плана финансијског и оперативног реструктурирања.³³⁷

Повјериоцима, који нису гласали до почетка рочишта за гласање, а били су присутни на рочишту, омогућава се писано гласање на рочишту, а ако то не учине сматра се да су гласали против плана.³³⁸ Попис присутних повјерилаца и права која им припадају сачињава Суд.³³⁹ О објављеном гласању Суд сачињава посебан записник који потписују повјериоци, дужник и повјереник.³⁴⁰ Суд одлучује хоће ли усвојити план или не, када стечајни план прихвате повјериоци и дужник.³⁴¹ Разлучни повјериоци имају исто право као и стечајни

³³⁰Ibidem, 84.

³³¹ Melvedin Jašarević, „Pravne posljedice otvaranja postupka restrukturiranja“, Tematski zbornik radova međunarodnog naučnog skupa, Reforma zakonodavstva o restrukturiranju, reorganizaciji i stečaju u svjetlu evropskih tendencija, Pale 2023, 114.

³³² Ibidem.

³³³ Ibidem.

³³⁴ Дејан Бодул, А. Вуковић, „Још једна реформа стечајног законодавства“, Зборник Правног факултета Свеучилишта у Ријеци, 200-202., Милијевић Н., op.cit.84.

³³⁵ Д. Бодул, А. Вуковић, „Још једна реформа стечајног законодавства“, 201.

³³⁶ Милијевић Н, op.cit, 84.

³³⁷ ЗОС РС, члан 44. став 10.

³³⁸ ЗОС РС, члан 44. став 11.

³³⁹ Марковић-Бајаловић, „Право привредних друштава“, Источно Сарајево 2011. година, 447-448.

³⁴⁰ Д. Бодул А. Вуковић, op.cit., 201.

³⁴¹ Ibidem.

повјериоци ако им је дужник лично одговоран и ако се одрекну од права на одвојено намирење или не буду одвојено намирени.³⁴² Попис присутних повјерилаца и права гласа која им припадају сачињава Суд.³⁴³ Рјешење о потврђивању плана садржи provedбену основу плана који су повјериоци прихватили.³⁴⁴ Незадовољне странке имају право да уложе жалбу против рјешења Суда којим се план потврђује или којим се план не потврђује.³⁴⁵ Ако се постигне потребна већина на рочишту за гласање Суд ће рјешењем да потврди предстечајно поравнање.³⁴⁶ Суд ће рјешење о предстечајном споразуму објавити на огласној плочи суда.³⁴⁷

Незадовољне странке имају право да уложе жалбу против рјешења о предстечајном споразуму.³⁴⁸

Повјериоцима који су сагласни са предложеним планом финансијског и оперативног реструктурирања од стране дужника утврђена потраживања се умањују у складу са изјавом повјерилаца о смањењу потраживања.³⁴⁹ Изјава о смањењу потраживања је саставни дио обрасца за гласање.³⁵⁰ Повјериоцима који нису сагласни са предложеним планом финансијског и оперативног реструктурирања утврђена потраживања смањују се за 10%, с тим да проценат умањења не може бити неповољнији од очекиваног намирења да до поравнања у поступку реструктурирања није ни дошло.³⁵¹ Повјериоци своја потраживања требају да намире у року од двије године од дана правоснажности рјешења којима се прихвата план финансијског и оперативног реструктурирања и потврђује поступак реструктурирања, с тим да намирење треба да буде временски распоређено и да прво доспјеће намирења потраживања буде најкасније у року од три мјесеца.³⁵² Повјериоци спорних потраживања покрећу парнични поступак тужбом, те долази до парнице ради утврђивања оспореног потраживања основаним.³⁵³ Планом финансијског и оперативног реструктурирања морају се осигурати средства за намирење износа који би повјериоци чије

³⁴²Ibidem.

³⁴³ Чоловић В, 13.

³⁴⁴Д. Бодул, А.Вуковић, *op.cit.*, 201.

³⁴⁵Ibidem, 202.

³⁴⁶Јашаревић М, 114.

³⁴⁷Јашаревић М, 112.

³⁴⁸ЗОС РС, члан 48.

³⁴⁹Милијевић Н, *op.cit.*, 28.

³⁵⁰Милијевић Н, 29.

³⁵¹Милијевић Н, *op.cit.*, 28.

³⁵² Милијевић Н, 87.

³⁵³ Јашаревић М, 114.

је потраживање оспорено добили да њихово потраживање није оспорено, уз одговарајућу примјену правила о умањењу потраживања.³⁵⁴

3.9. ПРАВНО ДЕЈСТВО ОТВАРАЊА ПОСТУПКА РЕСТРУКТУРИРАЊА

Судском објавом рјешења о отварању поступка реструктурирања наступају правне посљедице за сва потраживања повјерилаца према дужнику која су настала до момента отварања поступка, док имају правно дејство и на статус дужника, са друге стране.³⁵⁵ У ситуацији када Суд донесе рјешење о отварању поступка реструктурирања и на исто се уложи жалба коју суд усвоји и тиме укине рјешење о отварању поступка реструктурирања, у том случају покренуће се нови поступак о отварању поступка реструктурирања и тиме ће правне посљедице наступити оног момента када се објави прво рјешење о отварању поступка реструктурирања.³⁵⁶

3.9.1. ДЕЈСТВО ОТВАРАЊА ПОСТУПКА РЕСТРУКТУРИРАЊА НА ИЗЛУЧНЕ И РАЗЛУЧНЕ ПОВЈЕРИОЦЕ

Разлучни повјериоци су повјериоци који имају заложно право, законско право задржавања или намирења на стварима и правима о којима се воде јавне књиге или регистри имају првенство на намирење из средстава који су добијени продајом имовине, односно наплатом потраживања на којој су стекли то право.³⁵⁷ Ако њихово потраживање износи више од износа средстава који је добијен продајом имовине на којој су стекли различно право онда остварују право на намирење у разлици висине тих износа као стечајни повјериоци, али иначе различни повјериоци нису стечајни повјериоци.³⁵⁸ Разлучни повјериоци имају право да се намире сразмјерно из стечајне масе као стечајни повјериоци уколико би се одрекли статуса различних повјерилаца или уколико не могу да остваре своје

³⁵⁴ Милијевић Н, 29

³⁵⁵ Милијевић Н, 31. и 86.

³⁵⁶ Ibidem.

³⁵⁷ Јашаревић М, 114.

³⁵⁸ Велимировић М, и други, 75.

потраживање као разлучни повјериоци.³⁵⁹ Разлучни повјериоци уколико се одрекну статуса разлучног повјериоца стечајном судији као и стечајном управнику подносе писану изјаву о одрицању статуса разлучног повјериоца.³⁶⁰ Тог истог момента подносе надлежном регистру захтјев за брисање терета из регистра.³⁶¹

Излучни повјерилац је лице које на основу свог личног или стварног права има право да тражи да се одређена његова ствар издвоји из стечајне масе.³⁶² Из тога произилази да је излучно право право одвојеног намирења.³⁶³ Излучни повјерилац као ни разлучни повјерилац није стечајни повјерилац.³⁶⁴ Али, ако је стечајни дужник неовлаштено из стечајне масе продао туђу ствар, а та ствар је припадала излучном повјериоцу, онда излучни повјерилац има право да као стечајни повјерилац тражи намирење износа који одговара његовој ствари у погледу тржишне вриједности.³⁶⁵ Излучни повјерилац тражи писменим путем да му се из стечајног поступка излучи ствар која не улази у стечајну масу. У том случају, стечајни управник у року од двадесет дана исто тако писменим путем обавјештава излучног повјериоца да ли прихвата захтјев за излучење или не.³⁶⁶ Ако прихвата навешће рок у ком ће излучном повјериоцу бити враћена његова ствар или његово право.³⁶⁷ Рок за повраћај ствари не може да буде већи од десет дана од дана прихватања захтјева за повраћај ствари излучном повјериоцу, осим ако стечајни судија не продужи наведени рок из оправданих разлога.³⁶⁸ Уколико стечајни управник одбије да поврати ствар излучном повјериоцу, онда излучни повјерилац има право да уложи приговор стечајном вијећу у року од 5 дана од дана пријема обавјештења стечајног управника.³⁶⁹ Ако и стечајно вијеће оспори право на повраћај ствари излучном повјериоцу, онда излучни повјерилац може у парничном поступку да оствари своје право.³⁷⁰

³⁵⁹ Ibidem, 75.

³⁶⁰ Ibidem.

³⁶¹ Ibid, 75-79.

³⁶² Велимировић М, и други, 71.

³⁶³ Ibidem, 1.

³⁶⁴ Ibidem.

³⁶⁵ Ibidem.

³⁶⁶ Ibidem, 72.

³⁶⁷ Велимировић М, и други, 74.

³⁶⁸ Ibidem.

³⁶⁹ Велимировић М, и други., 84.

³⁷⁰ Ibidem.

Излучни и разлучни повјериоци у одлучивању учествују на исти начин као и необезбјеђени повјериоци.³⁷¹ План реструктурирања може да утиче на право одвојеног намирења.³⁷² Из наведеног произилази да посебан статус који излучни и разлучни повјериоци имају се у поступку реструктурирања посебно не уважава.³⁷³ Проблем је то што законодавац није направио поређење поступка реструктурирања са стечајним поступком, а обзиром да излучни и разлучни повјериоци *stricto sensu* не спадају у стечајне повјериоце у односу на које излучни и разлучни повјериоци имају повлаштен положај.³⁷⁴ У погледу наведеног значило би привремену обуставу одређених права односно средства обезбјеђења, чиме би се поништила њихова суштина.³⁷⁵ Излучно и разлучно право иначе има по својој правној природи дејство само на стечајну масу, али не и на трећа лица.³⁷⁶

4. НАЧИН ПОСЛОВАЊА ДУЖНИКА У ПОСТУПКУ РЕСТРУКТУРИРАЊА

Дужник од момента подношења приједлога за отварање поступка реструктурирања па све до доношења рјешења о отварању поступка реструктурирања може да предузима једино нужне послове, односно оне послове који су важни за његово уобичајено (редовно) пословање и који се морају обавити.³⁷⁷ Дужник своју имовину коју је уложио у привредно друштво не може да оптерећује, нити да располаже са истом у смислу отуђивања исте.³⁷⁸ Радници који су запослени у привредном друштву односно код дужника над којим се спроводи поступак реструктурирања остају да раде код тог истог дужника и имају право на своју плату која не може бити мања од најниже плате у Републици Српској.³⁷⁹ За све послове које дужник обавља у отвореном поступку реструктурирања обавезан је да прибави сагласност повјереника, а ако је повјереник разријешен обављања своје дужности

³⁷¹ Велимировић М., *op.cit.*, 74.

³⁷² *Ibid*, 84.

³⁷³ *Ibidem*.

³⁷⁴ *Ibidem*.

³⁷⁵ *Ibidem*.

³⁷⁶ Велимировић М., *op.cit.* 84.

³⁷⁷ Милијевић Н, 87. и 31, Чоловић В, 14, ЗОС РС, члан 47. став 1.

³⁷⁸ Чоловић В, Милијевић Н, ЗОС РС, члан 47. став 2.

³⁷⁹ ЗОС РС, члан 47. став 3.

дужник је обавезан да прибави сагласност суда, најдуже у року од три дана од дана подношења сагласности за обављање послова.³⁸⁰

Ако дужник предузме обављање својих послова без сагласности Суда или повјереника послови ће бити ништави, што даље значи да неће бити правно ваљани и резултати који су произведени обављањем тих послова неће имати никакве правнеучинке, односно значиће као да никада нису ни предузети.³⁸¹

Од дужника се прије отварања поступка реструктурирања неће наплаћивати средства плаћања као што су: чекови, мјенице и друга средства у случају да су иста била издана и то све док траје поступак реструктурирања.³⁸² Допуштено је подношење мјенице на којој је утврђен дан подношења и којој је издана потврда да мјеница није наплаћена због тога што је отворен поступак реструктурирања над дужником, а што је у складу са Законом о привредним друштвима Републике Српске.³⁸³

4.1. ПРЕКИД ПОСТУПАКА

Поступци који су покренути против дужника прије него што је отворен поступак реструктурирања, као што су парнични, извршни и управни поступци прекидају се оног момента када се отвори поступак реструктурирања.³⁸⁴ На привремене мјере осигурања које су изречене у кривичном поступку не утиче отворени поступак реструктурирања.³⁸⁵ Све док траје поступак реструктурирања ни извршни, ни управни ни парнични поступак се не може покренути, а не могу ни тећи рокови у којима се може поднијети тужба.³⁸⁶ Управни, парнични и извршни поступци који су прекинути, покренуће се поново на приједлог тужиоца у сљедећим случајевима: након што рјешење о поравнању постане правоснажно у поступку реструктурирања и након што рјешење о обустави поступка реструктурирања постане правоснажно.³⁸⁷ У року од 15 дана од дана правоснажности одлуке Суда може се

³⁸⁰ ЗОС РС, члан 47. став 4. и 5.

³⁸¹ Милијевић Н, 87, ЗОС РС, члан 47. став 6.

³⁸² ЗОС РС, члан 47. став 7.

³⁸³ ЗОС РС, члан 47. став 8., Јашаревић М., 114.

³⁸⁴ ЗОС РС, члан 48. став 1. Милијевић Н., 32. и 87. Чоловић В., 12.

³⁸⁵ ЗОС РС, члан 48. став 2.

³⁸⁶ ЗОС РС, члан 48. став 3.

³⁸⁷ ЗОС РС, члан. 48. став 4.

поднијети приједлог за наставак прекинутог поступка, те уколико тужилац у року од 15 дана од дана правоснажности одлуке не поднесе приједлог за наставак поступка сматраће се да је тужба повучена.³⁸⁸ Повјериоци који су оспорили потраживања које је дужник признао, наступају у име и за рачун дужника.³⁸⁹

4.2. ПОСТУПАЊЕ ПОСЛОВНИХ БАНАКА У ОТВОРЕНОМ ПОСТУПКУ РЕСТРУКТУРИРАЊА

Ако дужник у банци има отворен главни рачун онда та иста банка престаје да извршава доспјеле обавезе дужника и то када се достави правоснажно рјешење о отвореном поступку реструктурирања.³⁹⁰ Од момента подношења пријаве потраживања у поступку реструктурирања па све до дана истека рока за пријаву потраживања прекида се и рок за застару, изузев за она потраживања на које не утиче поступак реструктурирања.³⁹¹ Рок за застару се прекида уколико Суд не прихвати рјешење о отварању поступка реструктурирања све до доношења рјешења о обустављању поступка реструктурирања.³⁹²

4.3. УМАЊЕЊЕ УТВРЂЕНИХ ПОТРАЖИВАЊА И ПРАВА НА КАМАТЕ

У утврђена потраживања спадају главни дуг и камате.³⁹³ Наведена утврђена потраживања доспијевају даном отварања поступка реструктурирања.³⁹⁴ Износ који је наведен у извршној исправи сматра се утврђеним потраживањем.³⁹⁵ Повјериоци ће намирити своја потраживања у потпуности, ако су намирени сви износи који су наведени на основу споразумног реструктурирања.³⁹⁶ Ако је поравнањем које је постигнуто у поступку реструктурирања, одређено да се потраживања исплате у смањеном износу, обрачунава се проценат који се исплаћује према поравнању у поступку реструктурирања на цијели износ потраживања које је утврђено.³⁹⁷ Од оног дана када је отворен поступак реструктурирања па све до његовог окончања не теку камате, осим ако се ради о потраживању повјерилаца,

³⁸⁸ ЗОС РС, члан 48. став 5.

³⁸⁹ ЗОС РС, члан 48. став 6.

³⁹⁰ Милијевић Н, 88, и 32 и 33.

³⁹¹ ЗОС РС, члан 50. став 1, Милијевић Н., 88.

³⁹² ЗОС РС, члан 50. став 2, Милијевић Н, 88.

³⁹³ ЗОС РС, члан 51. став 1, Милијевић Н., Чоловић В, 14.

³⁹⁴ ЗОС РС, члан 51. став 1. Милијевић Н., Чоловић В, 14.

³⁹⁵ ЗОС РС, члан 51. став 2.

³⁹⁶ ЗОС РС, члан 51. став 6.

³⁹⁷ Чоловић В, Милијевић Н, 89.

који не утиче на поступак реструктурирања.³⁹⁸ Ако поступак реструктурирања буде обустављен, онда претходно наведено неће важити, осим ако је дужник испунио све своје обавезе према повјериоцима, па се због тога поступак реструктурирања обуставља.³⁹⁹ Уколико се поравнање у поступку реструктурирања потпуно не изврши, повјериоци који су намирени нису обавезни да врате оно што су примили.⁴⁰⁰

Потраживања повјерилаца сматрају се потпуно намиреним онда када су намирени износи утврђени поравнањем у поступку реструктурирања.⁴⁰¹ Повјериоци чија су потраживања дјелимично намирена у поступку реструктурирања своја потраживања пријављују у стечајном поступку и то за умањени износ од оног износа за који су се намирени у поступку реструктурирања.⁴⁰² Повјериоци који нису дјелимично намирени у смислу поравнања у поступку реструктурирања пријављују своја потраживања у стечајном поступку у износу поравнања које је закључено у поступку реструктурирања.⁴⁰³

4.4. ПРЕТВАРАЊЕ ПОТРАЖИВАЊА У ОСНОВНИ КАПИТАЛ

Уколико је планом финансијског и оперативног реструктурирања или измијењеним планом финансијског и оперативног реструктурирања предложено да се претвори потраживање кредитне институције у основни капитал дужника којим би кредитна институција прешла ограничење које се односи на улагање у капитал институција које се не баве финансијском дјелатношћу, прије него што се закаже рочиште за гласање кредитна институција је обавезна да затражи претходну сагласност од Агенције за банкарство Републике Српске.⁴⁰⁴ Кредитна институција је обавезна да уз образложен приједлог приложи план оперативног и финансијског реструктурирања.⁴⁰⁵ У року од десет дана од дана пријема захтјева агенција за банкарство је дужна дати сагласност.⁴⁰⁶ Одржавање

³⁹⁸ Милијевић Н, 33.

³⁹⁹ ЗОС РС, члан. 51. став 3.

⁴⁰⁰ ЗОС РС, члан 51. став 5.

⁴⁰¹ ЗОС РС, члан 51. став 6.

⁴⁰² ЗОС РС, члан 51. став 7.

⁴⁰³ ЗОС РС, члан. 51. став 8.

⁴⁰⁴ ЗОС РС, члан 52. став 1.

⁴⁰⁵ ЗОС РС, члан 52. став 2.

⁴⁰⁶ ЗОС РС, члан 52. став 3.

рочишта за гласање од стране кредитне институције не спречава претходна сагласност Агенције за банкарство.⁴⁰⁷

Ако Агенција за банкарство одбије да да сагласност дужник у том случају има обавезу да без одлагања обавијести Суд који ће одлучити о даљим поступцима.⁴⁰⁸

4.5. ОБУСТАВА ПОСТУПКА РЕСТРУКТУРИРАЊА

Суд обуставља поступак реструктурирања у сљедећим случајевима:⁴⁰⁹

- ако вриједност оспорених потраживања прелази 30% вриједности пријављених потраживања,
- ако утврди да више нема разлога за вођење поступка реструктурирања,
- ако се установи да је вриједност утврђених потраживања већа за 20%, од вриједности обавеза које имају повјериоци које је у приједлогу за реструктурирање навео дужник,
- ако дужник испуни све своје обавезе према повјериоцима, док не почне поступак реструктурирања,
- ако се истеком рока од пет мјесеци од дана отварања поступка реструктурирања не потврди поступак реструктурирања, односно ако тај поступак не буде спроведен, нити у продуженом року од још 90 дана након што је суд на приједлог дужника или повјереника процјенио да је продужење рока корисно за завршетак поступка реструктурирања и у другим случајевима који су прописани овим законом.
- ако дужник у поступку реструктурирања поступа супротно рјешењу за отварање поступка реструктурирања.

Суд када донесе рјешење о обустављању поступка реструктурирања исти доставља АПИФ-у, те се исто објављује у Службеном гласнику Републике Српске, на огласној табли Суда, електронској табли Суда и на интернет страници АПИФ-а.⁴¹⁰ Када се ради о поступку мање вриједности Суд умјесто рјешења о обустави поступка доноси обавјештење, које исто

⁴⁰⁷ ЗОС РС, члан 52. став 4.

⁴⁰⁸ ЗОС РС, члан 52. став 5.

⁴⁰⁹ Милијевић Н, 27 и 81.

⁴¹⁰ ЗОС РС, члан 40. став 2.

објављује на огласној табли Суда, електронској табли Суда, у Службеном гласнику Републике Српске и на интернет страници АПИФ-а, као и рјешење.⁴¹¹

Према члану 40. став 1. тачке 4. Закона о стечају, прописано је да ако се утврди да дужник поступа супротно одредбама члана 34. које се односе на одбацивање приједлога реструктурирања исти ће се обуставити.⁴¹² Чланом 40. ставом 1. тачком 2. истог законског прописа, прописано је да утврђени износ потраживања треба да буде приближно једнак или бар мањи од износа потраживања повјериоца која је дужник навео у свом приједлогу.⁴¹³ Такође, износ оспорених потраживања не смије прећи 30% пријављених потраживања иначе ће у поступак бити обустављен.⁴¹⁴ На крају се може закључити да ако бар један од ових услова није испуњен поступак реструктурирања ће бити обустављен закључком, из чега произилази да привредно друштво не испуњава услове за реструктурирање, те да је потребно неки други начин примјенити како би се опоравило привредно друштво, као нпр: Реорганизацијом у виду статусних промјена и сл.⁴¹⁵

5. ПОСТУПЦИ РЕСТРУКТУРИРАЊА У ЗЕМЉАМА РЕГИОНА

Поступак реструктурирања се поред тога што се примјењује у нашој земљи примјењује се и у земљама региона, као што су нпр: Република Хрватска и Република Србија.

5.1. РЕСТРУКТУРИРАЊЕ У РЕПУБЛИЦИ ХРВАТСКОЈ

У Републици Хрватској се такође примјењује поступак реструктурирања, познат као предстечајни поступак. Органи у предстечајном поступку у Републици Хрватској су Суд и повјереник.⁴¹⁶ Суд је организован тако да суди судија појединац, исто као у нашем праву.⁴¹⁷ Када се каже независан и самосталан мисли се да Суд поступа самостално и слободно без икаквих утицаја са стране и да такође самостално и слободно доноси одлуке.⁴¹⁸ Суд у

⁴¹¹ ЗОС РС, члан 40. став 3.

⁴¹² ЗОС РС, члан 40. став 1. тачка 4.

⁴¹³ Милијевић Н, *op.cit.* 27. и 81.

⁴¹⁴ *Ibidem*, 81.

⁴¹⁵ Милијевић Н, *op.cit.*, 81.

⁴¹⁶ Закон Hrvatske, Stečajni zakon, (broj: NN 71/15, 104/17, 36/22), članak 21.stav 1., u daljem tekstu Zakon Hr SZ.

⁴¹⁷ Бодул Д, Вуковић А, 192.

⁴¹⁸ Бодул Д, Вуковић А, *op.cit.*, 192.

предстечајном поступку, као и у стечајном поступа тако да на независан и непристрасан начин у разумном року рјешава расправља о правима и обавезама дужника и повјерилаца.

⁴¹⁹ Нову улогу има повјереник која се састоји у томе да стечајни управник заступа дужника.

⁴²⁰

Повјереник се именује са листе стечајних управника.⁴²¹ Услови за именовање повјереника су исти као и услови за именовање стечајног управника.⁴²² Нико нема право да уложи жалбу против одлуке о именовању повјереника.⁴²³ Улога повјереника јесте да је повјереник дужан да испита стање и пословање дужника, да надзире пословање дужника, да сачини попис повјериоца и попис дужникових дужника, да оспори тражбине ако посумња у њихово постојање, да испитује вјеродостојност пријављених потраживања, да поднесе пријаву суду ако дужник поступа противно прописима и надзире намирење трошкова и обавља друге послове.⁴²⁴ Дужник заступа његова управа, а не повјереник и то представља *differentia specifica* између стечајног управника и повјереника.⁴²⁵ У предстечајном поступку се положај повјереника може упоредити са положајем стечајног повјереника у посебном поступку у ком случају стечајни судија доношењем рјешења о отварању стечајног поступка овлашћује дужника да он сам управља и располаже стечајном масом, али под надзором стечајног повјереника.⁴²⁶

Улога финансијске агенције (ФИНА), јесте да нагодбено вијеће води поступак у вијећу од три члана.⁴²⁷ Предсједника и чланове именује министар финансија.⁴²⁸ Ријеч нагодбено вијеће више не постоји, сада постоји само ФИНА.⁴²⁹ ФИНА је у предстечајном поступку одлучивала о међусобним правима и обавезама дужника и његових повјерилаца, док је према нацрту Закона њена улога била само техничке природе и служила је као сервис Суду.⁴³⁰

⁴¹⁹ Zakon H^r SZ, članak 22. stav 1.

⁴²⁰ Бодул Д, Вуковић А, 192.

⁴²¹ Ibidem.

⁴²² Ibidem.

⁴²³ Бодул Д, Вуковић А, 192.

⁴²⁴ Zakon H^r SZ, članak 24.

⁴²⁵ Бодул Д, Вуковић А, op.cit., 193.

⁴²⁶ Ibidem, 193.

⁴²⁷ Ibidem, 192.

⁴²⁸ Ibidem.

⁴²⁹ Ibidem.

⁴³⁰ Ibidem.

Према Нацрту постоји основно и алтернативно правило за подношење приједлога за отварање предстечајног поступка.⁴³¹ Према основном правилу приједлог за отварање поступка реструктурирања као и у нашем праву може поднијети дужник, а могу и повјериоци уз сагласност дужника, док према алтернативном правилу приједлог може да поднесе само дужник.⁴³² Разлика између та два правила је битна и огледа се у томе да ако дужник ускрати своју сагласност повјериоцу као и предлагачу претпоставља се да је поднесен приједлог за отварање стечајног поступка.⁴³³ Предстечајни поступак се може спровести над дужником појединцем, као и над привредним друштвом као правним лицем. Поступак реструктурирања је хитан, потребно је да се исти заврши у року од 120 дана.⁴³⁴ Рјешење је да право предлагања за покретање предстечајног поступка имају и дужник и повјериоци.⁴³⁵

Што се тиче отварања предстечајног поступка, предујма, испитног рочишта, рочишта за гласање и обуставе предстечајног поступка иста су правила као и у нашем праву. Ако се повјериоци не слажу са предложеним планом дужника, могу онда да предложе конкурентски план.⁴³⁶ ФИНА ће заказати гласање повјериоца о плану.⁴³⁷ Гласање по плану повјерилаца се спроводи у писаној форми.⁴³⁸ Прописана већина за усвајање плана је најмање половина од сваке класе по вриједности или алтернативно, повјериоце који представљају двије трећине по вриједности од укупне вриједности износа потраживања повјерилаца у свим класама које су потврђене планом.⁴³⁹ Ако план реструктурирања прихвати већина повјерилаца дужник онда треба да поднесе захтјев Суду да исти потврди.⁴⁴⁰ Уколико нису испуњене претпоставке за потврђивање плана реструктурирања Суд ће да ускрати потврду плана и обуставиће предстечајни поступак.⁴⁴¹ Уколико су испуњене претпоставке за потврђивање плана реструктурирања Суд ће потврдити исти.⁴⁴² Суд ће

⁴³¹Ibid,193.

⁴³²Ibidem.

⁴³³Ibidem.

⁴³⁴Ibid, 194.

⁴³⁵Ibidem.

⁴³⁶Лука Вукелић, Мартина Прпић, Блажо Недић, Бранко Радуловић, Лука Андрић, „Trends in corporate restructuring -Croatia and Serbia ayamined and contrasted., EBRD , Law in transitione online, 4-9.

⁴³⁷Бодул А, op.cit., 194.

⁴³⁸Zakon Hr SZ, članak 58. stav 1.

⁴³⁹Бодул Д., Вуковић А, op.cit., 201.

⁴⁴⁰ Zakon Hr SZ, članak 61a.stav 1.

⁴⁴¹ Zakon Hr SZ, članak 61a. stav 1.

⁴⁴² Zakon Hr SZ, članak 62a. stav 2.

одбацили приједлог за отварање предстечајног поступка, уколико је поднесен од стране неовлашћеног лица, ако је исти поднесен за вријеме трајања претходног предстечајног споразума, ако предстечајни приједлог није поднесен у складу са Законом о стечају, уколико није протекао рок од двије године од дана испуњења обавеза из претходно потврђеног предстечајног споразума, ако је над дужником покренут стечајни поступак и ако је дужник имао евидентиране у редосљеду основа за плаћање које води ФИНА неизвршене основе за плаћање у року дужем од четири мјесеца, а које је требало без пристанка дужника наплатити са било којег од његових рачуна, на темељу ваљаних основа за плаћање.⁴⁴³ Сам чин отварања предстечајног поступка и дио који се односи на предујам трошкова је исти као и у нашем праву.

Сврха реструктурирања предузећа у Републици Хрватској је осигурање радних мјеста, смањење трошкова, отварање нових тржишта и друго.⁴⁴⁴

Предстечајним поступком може да буде предложено да се потраживање кредитне институције претвори у капитал, јер Закон о стечају Републике Хрватске прописује могућност да се потраживање кредитне институције претвори у капитал, уз обавезну сагласност дужника.⁴⁴⁵

Оно на шта предузећа највише полажу наду у Републици Хрватској јесте управо на примање савјета од стране иностраних стручњака који се иначе баве пружањем консултантских услуга који се дају на увид кроз закључни извјештај.⁴⁴⁶

Пракса хрватских предузећа јесте да се исти бави рјешавањем конкретних проблема примјењујући модел in house training.⁴⁴⁷

Модел in house training, као што сам назив говори представља комбинацију тренинга и савјетовања.⁴⁴⁸ Помоћу тог модела се анализирају проблеми у предузећу, па се затим рјешавају ти проблеми и на крају долази се до примјене тог истог модела.⁴⁴⁹ Да би се спроводио такав модел формира се одређени тим менаџера који ће бити стручан и едукован

⁴⁴³Бодул Д, Вуковић Д, 195.

⁴⁴⁴ Никша Трстењак, Иван Алтерас Пенда, „Реструктурирање и санација предузећа у условима финансијске кризе“ Зборник Свеучилишта Либертас 2003, 171.

⁴⁴⁵ Ibidem.

⁴⁴⁶ Ibid, 105.

⁴⁴⁷ Ibid, 97.

⁴⁴⁸ Ibid, 100.

⁴⁴⁹ Ibid, 101.

за такав подухват.⁴⁵⁰ Да би предузеће напредовало није циљ смањити трошкове и отпустити раднике, већ промјенити цјелокупну организацију у предузећу предузеће, а то значи запослити што већи број радника који ће бити стручни, способни, лојални, креативни, ослобођени од страха, одговорни и који ће свој посао одрађивати одговорно и правилно, јер је снага предузећа управо на таквој радној снази и зато треба у циљу напретка предузећа промјенити цјелокупну организацију предузећа као што је то већ наведено која ће имати карактеристике које су већ поменуте.⁴⁵¹

Поријекло ријечи реструктурирање потиче од латинске ријечи „структура“ што значи склапати, слагати и префикса ре што би значило поново, што значи да је реструктурирање поновна организација предузећа.⁴⁵² У поступку реструктурирања се ради о томе да се предузимају правне, технолошке, финансијске и друге промјене у привредном субјекту.⁴⁵³ Другим ријечима, реструктурирање је поступак помоћу којег се спроводе промјене у предузећу, у смислу да исто напредује, како би исто могло да настави да још успјешније да послује, али само са другачијом организационом структуром, портфолијима, финансијском структуром и слично.⁴⁵⁴

У Републици Хрватској постоји финансијско, оперативно, стратешко реструктурирање.⁴⁵⁵

Физичко реструктурирање подразумјева промјену опреме у смислу погона, машина, увођење нових технолошких процеса и друго.⁴⁵⁶

Оперативно и финансијско реструктурирање највише преовладавају у пракси, јер су кључне двије врсте реструктурирања, од којих зависи промјена цјелокупне организационе структуре предузећа, помоћу којих би предузеће могло још успјешније да послује.⁴⁵⁷

Заједно са процесом глобализације реструктурирање је постало феномен који се почео примјењивати у скоро свим дијеловима свијета, па и у многим привредним организацијама. Реструктурирање је настало 80-тих година 20 вијека и показало се врло позитивним и

⁴⁵⁰ Бодул Д, Вуковић А, *op.cit.*, 181.

⁴⁵¹ *Ibidem.*

⁴⁵² *Ibidem.*

⁴⁵³ Трстењак Н, Алтерас Пенда И. *Реструктурирање и санација предузећа у условима финансијске кризе* “*op.cit.* 171.

⁴⁵⁴ *Ibidem.*

⁴⁵⁵ *Ibid*, 176-177.

⁴⁵⁶ *Ibid*, 184.

⁴⁵⁷ *Ibid*, 185.

успјешним.⁴⁵⁸ У Републици Хрватској се поступак реструктурирања отвара када Суд утврди да су испуњене све процесне претпоставке за његово отварање, исто као и у нашем праву. У том случају суд доноси рјешење којим се отвара поступак реструктурирања.⁴⁵⁹ Навешћемо примјер Свјетске банке чији су представници указали пажњу на реструктурирање предузећа у државном власништву и то оног дијела који су представници звали „јавна предузећа“.⁴⁶⁰ Ради се о нарочито осјетљивом дијелу привреде, јер су у питању велика предузећа велики утицај на националну економију, а гдје и политика у великој мјери допире.⁴⁶¹ Погледом на свјетску банку прва форма реструктурирања се истиче кроз препознавање, рјешавање и алокацију финансијских губитака који се описује у сљедећем: што се дуже времена чека на рјешавање овог проблема потрошачи, запослени, менаџери, политичке елите ће имати велику штету, реструктурирање се такође везује и за финансијско и оперативно реструктурирање.⁴⁶²

Суд ће да обустави поступак реструктурирања ако дужник у току предстечајног поступка више од 30 дана касни са исплатом плате радницима која раднику припада према уговору о раду, правилнику о раду, колективном уговору, када дужник испуни своју обавезу према повјериоцима, ако не постоји предстечајни разлог, ако дужник не предложи нови план финансијског и оперативног реструктурирања, када дужник испуни своју обавезу према повјериоцима, ако је вриједност утврђених тражбина већа од 10% од вриједности обавеза према повјериоцима које је дужник навео у предстечајном приједлогу, ако Хрватска банка не да сагласност за потраживања банке у капитал дужника, ако дужник до почетка рочишта за гласање испуни своје бавезе према радницима, када се потврди предстечајна нагодба, односно споразум у року од 120 дана од дана отварања предстечајног поступка, односно другим рјечима уколико се тај поступак није спровео у року од 90 дана који заправо представља продужен рок.⁴⁶³ Када се предстечајни поступак обустави и даље ће ФИНА наставити да извршава своје обавезе у погледу плаћања, осим ако је поступак

⁴⁵⁸Ibid, 188.

⁴⁵⁹ Ibid, 190.

⁴⁶⁰Ibidem.

⁴⁶¹Ibidem.

⁴⁶²Трстењак Н, *op.cit.* 185.

⁴⁶³Zakon HR, SZ, članak 64.

реструктурирања обустављен зато што је дужник испунио своје обавезе према повјериоцима.⁴⁶⁴

5.2. РЕСТРУКТУРИРАЊЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Република Србија поред банкротства и неформалних судских поступака реструктурирања познаје три специфична поступка, који омогућавају реструктурирање дужника у финансијским тешкоћама и то реорганизацију, унапријед припремљени план реорганизације и споразумно финансијско реструктурирање.⁴⁶⁵ Реорганизација је судски формалан поступак уређен Законом о стечају и исти представља алтернативу банкротству.⁴⁶⁶ Реорганизација представља могућност да стечајни дужник настави и даље да послује иако је против њега покренут стечајни поступак и исти представља поступак којим се уводе битне промјене код неког привредног друштва или у вези са њим.⁴⁶⁷ У материји стечајног права овако широк појам реорганизације није прихватљив и њега је потребно мало сузити тако да он обухвата увођење битних промјена у привредном субјекту који се налази у финансијским проблемима.⁴⁶⁸ Сасвим је нормално и природно да ће се лице које нема финансијских проблема са времена на вријеме реорганизовати и то све у циљу постизања што веће конкуренције на тржишту.⁴⁶⁹ То су уобичајени поступци и такви се поступци ни под којим случајем не односе на стечајно право, јер га спроводе субјекти који су финансијски здрави.⁴⁷⁰ Постоје два поступка унутар којих је могућа реорганизација дужника у финансијским тешкоћама, а то су: поступак споразумног финансијског реструктурирања и стечајни поступак.⁴⁷¹ У оквиру стечајног поступка прави се разлика између два поступка реорганизације и то поступка усвајања обичног плана реорганизације и поступка усвајања унапријед припремљеног плана реорганизације.⁴⁷² Из наведеног се закључује да појам реорганизације у ширем смислу у српском праву обухвата три поступка:

⁴⁶⁴Бодул Д, Вуковић А, *op.cit.*, 202.

⁴⁶⁵Радовић В, 182.

⁴⁶⁶Радовић В, *op.cit.* 182.

⁴⁶⁷Јовановић-Zattila М, 166, и Радовић В.-књига 2, 183.

⁴⁶⁸Радовић В, *op.cit.*183.

⁴⁶⁹*Ibidem.*

⁴⁷⁰*Ibidem.*

⁴⁷¹ *Ibidem.*

⁴⁷²*Ibidem.*

поступак усвајања обичног плана реорганизације; поступак усвајања унапријед припремљеног плана реорганизације и поступак усвајања уговора о споразумном финансијском реструктурирању.⁴⁷³

Наше стечајно право прихвата ужи појам реорганизације.⁴⁷⁴ Реорганизација представља поступак намирења повјерилаца према усвојеном плану реорганизације који се постиже редефинисањем дужничко - повјерилачких односа, статусним промјенама дужника или на неки други начин који је предвиђен планом реорганизације, како је то и прописано Законом о стечају.⁴⁷⁵ Ради се заправо о судском поступку који је уређен Законом о стечају, у оквиру којег се усваја план реорганизације.⁴⁷⁶ Мјере под којима се спроводи су мјере којима се утиче на облигационе односе стечајног дужника и мјере којима се мијења његов статус-правни положај.⁴⁷⁷ Реорганизација је смишљена са идејом да буде алтернатива банкротству.⁴⁷⁸ Банкротство или стечај представља само један пут којим се може кретати дужник у финансијским проблемима.⁴⁷⁹ Поступак банкротства је усмјерен цјелокупном уновчењу имовине стечајног дужника, намирењу потраживања повјерилаца и на крају брисању дужника из регистра.⁴⁸⁰ Реорганизација представља појам супротно банкротству, тако да је основни циљ исте (спашавање, санација, оздрављење) дужника.⁴⁸¹ Ако банкротство води гашењу дужника, реорганизација „пружа дужнику руку у невољи“, односно пружа дужнику „руку спаса“ зато што омогућава привредном друштву као дужнику да исти оздрави и да настави своје пословање.⁴⁸² На тај начин се реорганизација почела посматрати као поступак који дужнику пружа нови пословни почетак.⁴⁸³ Од реорганизације могу да имају корист сви учесници у поступку, почев од стечајног дужника у односу на кога се стечајни дужник у односу на кога се стечајни поступак обуставља који задржава правни субјективитет и наставља да послује, па преко повјерилаца који ће у погледу намирења свог потраживања бити у повољнијем положају у односу на поступак

⁴⁷³Ibid, 184.

⁴⁷⁴ Ibidem.

⁴⁷⁵ Ibidem.

⁴⁷⁶ Ibidem.

⁴⁷⁷ Ibid, 189.

⁴⁷⁸ Ibidem.

⁴⁷⁹ Ibidem.

⁴⁸⁰ Ibidem.

⁴⁸¹ Ibidem.

⁴⁸²Радловић Б, „Унапријед припремљени план реорганизације и проблем негативне селекције“, „Prepack“

као шанса за српску привреду“, Анали правног факултета у Београду, 63/2015, 151-168, Радовић В, op.cit.,189.

⁴⁸³Радловић Б, 151, Радовић В, op.cit., 189.

банкротства, те преко запослених којима неће престати радни однос, акционара односно чланова којима неће пропасти улагање и који добијају наду да ће у будућем раду уколико исти буде добар поново моћи да остваре приходе од својих чланских права.⁴⁸⁴ Основна идеја на којој почива реорганизација је да она има потенцијал да задовољи интересе свих или већине учесника овог поступка, боље него што би они били задовољени у поступку банкротства.⁴⁸⁵ Премиса „дужник вриједи више ако је жив него ако је мртав“ је премиса на којој почива поступак реорганизације.⁴⁸⁶ На овај начин се ствара основни циљ реорганизације.⁴⁸⁷ Циљ овог поступка није само спашавање дужника, већ и спашавање оног дужника чија вриједност пословања превазилази његову платежну способност.⁴⁸⁸ Разлика ове двије вриједности представља омогућавање да се ствара нова вриједност на основу које могу да се задовоље разноврсни интереси.⁴⁸⁹ Традиционално односно класично објашњење циља реорганизације, које акценат ставља на санацију и опстанак дужника, неприхватљиво је у нашем праву из три разлога:⁴⁹⁰

Прво, данас је план санације само један од три могућа разлога плана реорганизације.⁴⁹¹ Планови ликвидације немају за циљ санацију дужника, а по правилу воде престанку његовог правног субјективитета.⁴⁹² Друго, оздрављење као циљ реорганизације се не може подвести под законску дефиницију циља стечаја, а реорганизација је у српском праву дио стечајног поступка, што значи да се циљ стечаја односи и на њу.⁴⁹³ Треће, санација као циљ реорганизације би представљала повреду права као приватну својину што значи да би била у супротности са Уставом, зато што иста више није регулисана у нашем законодавству, нити у законодавству Републике Србије.⁴⁹⁴

У суштинском смислу, циљ реорганизације увјек јесте само један, а то је колективно намирење повјерилаца, док се конкретније поступак реорганизације спроводи ако се тиме

⁴⁸⁴Ibidem, 189.

⁴⁸⁵Ibid, 190.

⁴⁸⁶Ibidem, 190.

⁴⁸⁷Ibidem, 190.

⁴⁸⁸Немања Николић „Право и привреда“, Часопис за привредноправну теорију и праксу, Удружење правника у привреди Србије, Универзитет Правног факултета у Београду, 4-6/2011. године, 384-385., Радовић В., op.cit., 190.

⁴⁸⁹Радовић В, op.cit., 190.

⁴⁹⁰Ibidem, 190.

⁴⁹¹Ibidem.

⁴⁹²Ibidem.

⁴⁹³Ibidem.

⁴⁹⁴Ibidem.

обезбјеђује повољније намирење повјерилаца у односу на банкротство.⁴⁹⁵ Један од начина остваривања основног циља реорганизације јесте економски опоравак дужника и наставак пословања привредног субјекта који је запао у финансијске тешкоће.⁴⁹⁶ У наведеном случају санацију дужника треба посматрати само као допунски циљ реорганизације.⁴⁹⁷ Неопходно је да поступком реорганизације оствари највећа могућа вриједност стечајног дужника како би се остварило колективно намирење повјерилаца.⁴⁹⁸ Прихватањем плана реорганизације стечајни поступак се обуставља, а ако се план реорганизације не изврши покреће се нови стечајни поступак.⁴⁹⁹ Правна природа плана реорганизације је таква да план реорганизације представља уговор који брише стечајне разлоге.⁵⁰⁰ Ако се прихвати план реорганизације функција стечајног управника и даље не престаје, као ни функција одбора повјерилаца.⁵⁰¹ Моментом прихватања плана реорганизације, стечајни разлози не постоје и стечајни поступак се обуставља.⁵⁰²

Ако се усвоји план реорганизације онда се сва права власника капитала суспендују све до потпуне реализације.⁵⁰³ Ако се план реорганизације поднесе заједно са приједлогом за покретање стечајног поступка неће довести у пракси ни до каквих наступања правних посљедица стечаја.⁵⁰⁴ Извршењем плана реорганизације наступиће услови који би довели до немогућности покретања стечајног поступка.⁵⁰⁵ Ако стечајни дужник испуни све своје обавезе које произилазе из плана тада ће престати сва потраживања повјерилаца из стечајне масе.⁵⁰⁶

План реорганизације садржи кратак увод у ком је уопштено објашњена дјелатност коју обавља стечајни дужник и околности које су довеле до финансијских проблема истог,

⁴⁹⁵ Ibidem.

⁴⁹⁶ Ibidem.

⁴⁹⁷ Ibid, 191.

⁴⁹⁸ Ibidem.

⁴⁹⁹ Ibid, 177.

⁵⁰⁰ Владимир Чоловић, „Основне карактеристике и правна природа pre-pack реорганизације унапријед припремљеног плана реорганизације у законодавству Србије са освртом на однос стечајног поступка и поступка реорганизације“, Годишњак Факултета правних наука, година 3, број 3, година 2013, 107.

⁵⁰¹ Чоловић В., „Основне карактеристике и правна природа pre-pack реорганизације унапријед припремљеног плана реорганизације у законодавству Србије са освртом на однос стечајног поступка и поступка реорганизације“, 106.

⁵⁰² Ibid, 108.

⁵⁰³ Радовић В, 189.

⁵⁰⁴ Радовић В, 187.

⁵⁰⁵ Радовић В, op.cit, 187.

⁵⁰⁶ ЗОС РС, члан 172.став 1.

попис мјера и средстава за реализацију плана, као и детаљан опис мјера које је потребно предузети и начин на који ће се реорганизација спровести, детаљну листу повјерилаца са подјелом на класе повјерилаца и критеријуме на основу којих су класе формиране, висину новчаних износа или имовину која ће служити за потпуно или дјелимично намирење према класи повјерилаца, списак чланова органа управљања и износ њихових накнада, списак стручњака који ће бити ангажовани и износ њихових накнада, име независног стручног лица које ће пратити спровођење плана у интересу свих повјерилаца обухваћених планом, годишње финансијске извјештаје за претходне три године са мишљењем ревизора ако су били предмет ревизије, процјену новчаног износа који би се одбио уновчењем имовине спровођењем банкротства, датум почетка примјене реорганизације, рок спровођења плана који не може бити дужи од пет година.⁵⁰⁷

Право гласа имају сви повјериоци сразмјерно висини њихових потраживања.⁵⁰⁸ У случају када је потраживање оспорено или неиспитано стечајни судија ће извршити процјену висине потраживања у сврху гласања.⁵⁰⁹ Ако се гласање обавља писаним путем суду се морају поднијети гласачки листићи са овјереним потписом овлашћеног лица. Гласање се врши у оквиру клас повјерилаца.⁵¹⁰ Као што је већ претходно наведено план реорганизације се подноси након отварања стечајног поступка против дужника или истовремено са приједлогом за покретање стечајног поступка.⁵¹¹ Поставља се питање да ли је поступак реорганизације самосталан поступак?⁵¹² Као одговор на то питање је да се упоредном законодавству примјењује један од два система.⁵¹³ Према првом систему, поступак реорганизације представља дио стечајног поступка, а који прихвата њемачко право.⁵¹⁴ Другим рјечима, реорганизација је опција која се примјењује унутар отвореног стечајног поступка.⁵¹⁵ Према другом систему поступак реорганизације је потпуно одвојен од поступка и исти је прихваћен у англосаксонским правним системима.⁵¹⁶ Први систем је карактеристичан по томе што прихвата концепт стечајне реорганизације, а за други систем

⁵⁰⁷ Радовић В, 187, ЗОС РС, члан 156.

⁵⁰⁸ Радовић В., *op.cit.*, 187.

⁵⁰⁹ Јовановић -Zattila M, 176.

⁵¹⁰ *Ibidem.*

⁵¹¹ *Ibid.*, 173.

⁵¹² Радовић В, 197.

⁵¹³ *Ibidem*, 197.

⁵¹⁴ *Ibidem.*

⁵¹⁵ *Ibidem.*

⁵¹⁶ *Ibidem.*

је карактеристично то што исти прихвата систем реорганизације у ванстечајном поступку.

⁵¹⁷ 19

У нашем праву примјењен је њемачки систем, због тога што се као што је то већ поменуто стечај спроводи банкротством или реорганизацијом.⁵¹⁸ Реорганизација и банкротство представљају стечајни поступак који је уређен на јединствен начин.⁵¹⁹ У моменту подношења приједлога за покретање стечајног поступка се не зна у ком правцу ће се исти развијати након отварања.⁵²⁰ Материјални услови за покретање поступка реорганизације су заправо исти они услови за покретање поступка стечајног поступка.⁵²¹ Поступак реорганизације се иначе покреће добровољно, мада се може покренути по службеној дужности од стране Суда или од стране неког другог државног органа.⁵²² Заинтересована лица, која имају правни интерес могу исто да покрену поступак реорганизације, као што су стечајни дужник и његови повјериоци.⁵²³ Овлашћење за покретање поступка реорганизације зависи од тога у ком се степену финансијске кризе дужник налази.⁵²⁴ Уколико се дужник налази у кризној ситуацији, али прије него што је наступио стечајни разлог, а то је тзв. стадијум када настаје претећа платежна неспособност, онда једино дужнику треба дати овлашћење за покретање поступка реорганизације.⁵²⁵

Повјериоци исто могу да покрену поступак реорганизације, али дужник мора да је сагласан са тим.⁵²⁶ Уколико би се наведено право дало повјериоцу, отворила би се могућност за потенцијалне злоупотребе, јер би само покретање поступка реорганизације могло да нанесе велику штету дужнику.⁵²⁷ Ако наступи стечајни разлог ситуација би била потпуно другачија, јер тад повјериоци имају свој законски интерес да очувају имовинску вриједност, све док дужник не донесе одлуку о томе да ли жели да се покрене поступак реорганизације или не.⁵²⁸ Из тог разлога се у нашем српском праву овлашћење за покретање поступка реорганизације изједначава са овлашћењем за подношење приједлога за

⁵¹⁷Ibidem.

⁵¹⁸Ibidem.

⁵¹⁹Ibidem, 198.

⁵²⁰Радовић В, 198. ЗОС РС, члан 158.

⁵²¹Радовић В, *op.cit.*, 198.

⁵²²Ibid, 199.

⁵²³Ibidem, 199.

⁵²⁴Ibid, 200.

⁵²⁵Ibidem, 200.

⁵²⁶Ibid, 199.

⁵²⁷ Ibidem, 199.

⁵²⁸Ibidem.

покретање стечајног поступка, јер да би се покренуо поступак реорганизације претходно се мора покренути стечајни поступак.⁵²⁹ Овлашћени подносилац плана у скоро свим правним системима је стечајни дужник, из разлога што је он најбоље упознат и са економско-финансијским положајем и са односима са повјериоцима и са разлозима наступања платежне неспособности и презадужености, из чега произилази да свог тог знања знања које посједује по природи ствари има најшире могућности за предлагање плана реорганизације који био се показао најбољим.⁵³⁰

Према нашем праву стечајни дужник је овлашћен само до отварања стечајног поступка да поднесе план реорганизације, јер од момента отварања стечајног поступка настају правне посљедице стечаја, што означава и то да престају овлашћења код свих органа стечајног дужника и иста прелазе на стечајног управника.⁵³¹ То би значило да чим се отвори стечајни поступак у име стечајног дужника план реорганизације може да поднесе само стечајни управник.⁵³² Из наведеног произилази да план реорганизације може да поднесе стечајни дужник заједно са приједлогом за отварање стечајног поступка или док траје претходни стечајни поступак.⁵³³ Такође, и разлучни повјериоци су овлаштени да поднесу план реорганизације и то они разлучни повјериоци који посједују 30% обезбјеђених потраживања у односу на укупна потраживања према стечајном дужнику.⁵³⁴ Власници дужника који посједују најмање 30% капитала стечајног дужника. такође имају овлашћење за подношење плана реорганизације.⁵³⁵

Након наступања правних посљедица отварања стечајног поступка лице које је овлаштено да поднесе план реорганизације је стечајни управник.⁵³⁶ Уколико би била пренесена овлашћења на привременог стечајног управника у претходном стечајном поступку, онда би и привремени стечајни управник могао да поднесе план реорганизације. У системима који прихватају поступак стечајне реорганизације, стечајни управник је овлашћени подносилац плана.⁵³⁷

⁵²⁹Ibidem.

⁵³⁰Ibid, 210.

⁵³¹Ibidem.

⁵³²Ibidem.

⁵³³Ibid, 212.

⁵³⁴Ibidem.

⁵³⁵Ibidem.

⁵³⁶Ibid, 211.

⁵³⁷Ibidem, 211.

Природа плана реорганизације јесте то да исти има природу теорије уговора јер се план реорганизације посматра као уговор или споразум између дужника и његових повјерилаца.⁵³⁸ У нашем праву рок за подношење плана реорганизације је 90 дана који представља општи рок и који се рачуна о дана отварања стечајног поступка.⁵³⁹ Законодавац је дао могућност стечајном судији да исти три пута сукцесивно продужи рок за подношење плана, при чему су услови за свако продужење различити.⁵⁴⁰ Док не истекне рок од 90 дана може се тражити прво продужење рока и то до 90 дана од дана отварања стечајног поступка.⁵⁴¹ Лице које тражи пролонгирање рока мора да наведе разлоге који оправдавају пролонгирање рока.⁵⁴² Судија ако оцјени да постоји потреба за продужењем рока, може исти да продужи на још 60 дана, а може и да дозволи максималан рок за продужење или чак и да исти скрати.⁵⁴³

У Србији се као и код нас примјењује поступак реструктурирања који дефинише такав поступак који треба да доведе да привредни субјекат побољша своје пословање, па тек онда да дође до намирања дугова.⁵⁴⁴ Поред оваквог схватања постоји и шире схватање које би представљало поступак крупних да не кажем пресудних промјена финансијске структуре привредног друштва и маркетиншке промјене.⁵⁴⁵ Неке мјере имају за циљ постизање ефикасности, а друге мјере имају за циљ постизање ефективности.⁵⁴⁶

У Републици Србији постоје сљедећи облици реструктурирања као што су: стратегијско, финансијско, организационо, управљачко, власничко, тржишно и производно-технолошко реструктурирање.⁵⁴⁷ Ако суд одобри план реструктурирања онда се обавјештавају повјериоци да у року од 30 дана од дана објаве одлуке пријаве своја потраживања.⁵⁴⁸ Током поступка дужник је обавезан да план реструктурирања представи повјериоцима односно да повјериоцима прикаже нацрт плана који се подноси истовремено

⁵³⁸Ibid, 201.

⁵³⁹Ibid, 214., Велимировић М, Спасић С, и други, 267.

⁵⁴⁰Велимировић М, Спасић С., и други., 278.

⁵⁴¹Ibid, 279.

⁵⁴²Радовић В. 214.

⁵⁴³Ibidem, 214.

⁵⁴⁴Стошић И., Чоловић В., Стечајно право, Ниш 2013, 15.

⁵⁴⁵Иван Стошић, Дејан Ерић, „Корпоративно реструктурирање“, Институт економских наука, Београд 2013.

⁵⁴⁶Дувњак В, „Market restructuring of companies in conditions of systemic risks and financial crisis“. April 2022. godine, 43-51.

⁵⁴⁷Ibidem.

⁵⁴⁸Ibidem.

са захтјевом дужника за почетак реструктурирања.⁵⁴⁹ План мора да обезбједи преглед спорних и признатих захтјева, те да обезбједи план отплате дуга и приједлог да се потраживања повјерилаца претворе у капитал.⁵⁵⁰ Законом о стечају Републике Србије, прописано је да након подношења приједлога за отварање поступка реструктурирања суд прво испитује да ли је приједлог за отварање поступка реструктурирања ваљан и ако утврди да је приједлог за отварање поступка реструктурирања ваљан, у року од три дана доноси рјешење о отварању поступка реструктурирања.⁵⁵¹ Реструктурирање у Републици Србији се може спровести и кроз поступак приватизације која би значила производњу већег квалитета, на отпуштање вишка радне снаге, на проналажење нових тржишта и отварање нових средстава која су потребна и кроз наведени поступак могу наступити промјене у организацији и може доћи до поравнања дужничко повјерилачких односа, укључујући и друге промјене.⁵⁵² Агенција за приватизацију покреће предстечајни поступак, али само онда када се поступак приватизације не може покренути у постојећем организационом облику или онда када не постоји довољан број купаца, када се поступак приватизације не може да покрене са постојећом капиталном структуром или када обавезе прелазе укупну вриједност активе и у другим случајевима.⁵⁵³ Уредбом Владе је уређен поступак и начин реструктурирања предстечајног поступка.⁵⁵⁴ Као што је већ наведено Агенција доноси одлуку о реструктурирању привредног друштва и исту објављује у средствима јавног информисања.⁵⁵⁵ Агенција доноси све важне одлуке о привредном друштву над којим се спроводи поступак реструктурирања и сам дужник не може да одлучује о важним питањима без сагласности Агенције.⁵⁵⁶ Привредно друштво има обавезу да сачини програм реструктурирања и да исти достави Агенцији, а може и сама Агенција да сачини програм реструктурирања.⁵⁵⁷ Програм реструктурирања садржи податке о привредном друштву, његом пословању, социјални план, план приватизације, начин отплате дугова и друго.⁵⁵⁸

⁵⁴⁹Ibidem.

⁵⁵⁰Ibidem.

⁵⁵¹Ibidem.

⁵⁵²Велимировић М, Спасић С, и други, 262.

⁵⁵³Ibidem.

⁵⁵⁴Ibidem.

⁵⁵⁵Ibidem.

⁵⁵⁶Ibidem.

⁵⁵⁷Ibidem.

⁵⁵⁸Ibidem.

Повјериоци гласају за програм реструктурирања.⁵⁵⁹ Ако за програм реструктурирања не буду гласали повјериоци чија потраживања износе више од половине укупних потраживања, а који представљају већинске повјериоце, Агенција може да покрене нови поступак реструктурирања.⁵⁶⁰ Агенција ће донијети рјешење о прихватању поступка реструктурирања ако је поступак припремљен у складу за законском процедуром.⁵⁶¹ Ако Агенција прихвати план реструктурирања привредни субјекат ће да покрене поступак реструктурирања у складу са предстечајним програмом, док ће послове спровођења реструктурирања обављати Агенција.⁵⁶²

5.2.1. УНАПРИЈЕД ПРИПРЕМЉЕНИ ПЛАН РЕОРГАНИЗАЦИЈЕ

У Републици Србији се поступак реструктурирања назива унапријед припремљени план реорганизације, познат као pre-rack и представља српску верзију хибридног поступка.⁵⁶³ У суштини је то реструктурирање привредног друштва, али под другачијим називом.⁵⁶⁴ Унапријед припремљени план реорганизације је преузет у наше законодавство из америчког Закона о банкрутству.⁵⁶⁵

Унапријеђени поступци реструктурирања развили су се захваљујући бројним предностима у односу на формалне стечајне поступке реструктурирања.⁵⁶⁶

Најзначајније предности неформалних поступака реструктурирања су:⁵⁶⁷ благовременост, јер се унапријеђени поступак реструктурирања може покренути оног момента када се открију финансијске тешкоће дужника, што подразумјева да су већ тада њихове шансе веће за успјешну санацију, док се супротно томе стечајни поступци често покрећу прекасно, што успјех поступка стечајне реорганизације чини мање извјесним; флексибилност што означава либералну или слободну процедуру и правила омогућавајући

⁵⁵⁹Ibid, 280.

⁵⁶⁰ Ibidem.

⁵⁶¹ Велимировић, Спасић и други, op.cit., 280.

⁵⁶² Закон о стечају („Службени гласник Републике Србије“ број 104/2009, 99/11, 71/12-одлука УС), члан 156. став 1, у даљем тексту ЗОС РС.

⁵⁶³ Радовић В, 182.

⁵⁶⁴ Ibidem.

⁵⁶⁵ Ibidem.

⁵⁶⁶ Ibidem,

⁵⁶⁷ Ibid, 339.

да се сви ови поступци и споразуми који они исходују прилагођавају потребама дужника, али и дужникових повјерилаца, док за разлику од њих формални поступци реорганизације морају поштовати бројна законска ограничења која и не морају бити увијек у интересу дужника и његових повјерилаца; неформалним поступцима се на лакши начин може постићи преговор који би био најбољи повод за вођење преговора како између дужника и повјерилаца тако и између самих повјерилаца за разлику од формалних поступака гдје се интереси повјерилаца и дужника супростављају; повјерљивост-неформални поступци реструктурирања су приватни поступци у којем се јавност не мора бити информисана; нижи степен стигматизације- стигматизација је најбитнији елемент стечајног поступка, док је иста присутна и код неформалних поступака реструктурирања; нижи трошкови-трошкови су код унапријеђеног плана реорганизације много нижи, јер сам поступак краће траје и не потражује друге трошкове него код формалних стечајних поступака реорганизације; задржавање права-неформални поступак реструктурирања не утиче на права повјерилаца која су дефинисана ванстечајним законодавством, док таква ситуација није код стечајног поступка реорганизације; без промјена у управи-ванстечајни поступак реструктурирања доводи до промјена у управи дужника што представља значајан подстицај за директоре да исти покрећу ове поступке имајући у виду да отварање стечајног поступка по правилу доводи до престанка његових функција.⁵⁶⁸

Недостаци унапријед припремљеног плана реорганизације су што исти захтјевају обавезну сагласност дужника, док формални поступци реструктурирања дају могућност да се усвоји план реорганизације иако се дужник противи.⁵⁶⁹ Карактеристике унапријед припремљеног плана реорганизације су сљедеће:⁵⁷⁰ једногласност свих повјерилаца-неформално реструктурирање представља да сви повјериоци једногласно учествују због чега је изражен тзв „hold-out“ проблем док супротно томе код стечајних поступака се не тражи сагласност свих повјерилаца, већ само већинских, и тиме се воља већине примјењује и на мањину која није сагласна; необавезност и ограниченост мораторијума- сваки неформални поступак неће довести до мораторијума па чак и ако је постигнут споразум којим се уводи период мировања дугова, јер он обавезује само повјериоце који су споразум закључили, док остали повјериоци обавезни да исти поштују; мали број повјерилаца-

⁵⁶⁸Радовић В, књига 2, 340.

⁵⁶⁹Ibidem.

⁵⁷⁰Ibidem.

неформални поступци нису у могућности да обухвате велики број повјерилаца, за разлику од неформалних поступака гдје поступци стечајне реорганизације обухватају све повјериоце и опремљени су нормативно да усклађују интересе различитих повјерилаца; проблем слијепог путника- неки повјериоци неће хтјети да учествују у преговорима са дужником, јер ако би се преговори успјешно завршили тако што би се усвојио споразум о реструктурирању, повјериоци који нису жељели да учествују ће имати корист од усвојеног споразума; непримјена стечајних института-код унапријеђеног поступка реструктурирања се не примјењују институти стечајног права, који у одређеним ситуацијама могу бити од велике користи као што су нпр: забрана извршења или намирења, могућност побијања правних радњи стечајног дужника и сл; непотпуна анализа правног и економског положаја дужника-док се у стечајном поступку у потпуности сагледава правна и економска ситуација дужника која омогућава повјериоцима да донесу одлуку о томе да ли дужник треба да се креће у правцу усвајања плана реорганизације или не, у неформалним поступцима реструктурирања повјериоци доносе одлуке на основу мањег броја информација које се односе на правни положај дужника, што долази од сумње да ли би они пристали да закључе споразум о реструктурирању да су знали право стање ствари; фаворизација великих повјерилаца-поступци неформалног реструктурирања функционишу тако да траже учешће само великих повјерилаца, што значи да су мали повјериоци у одређеном смислу на неки начин дескриминисани, те су веће шансе за успјех за разлику од поступка неформалног реструктурирања гдје су највећи повјериоци дужника банке и други софистицирани повјериоци попут друштва за осигурање и сл; занемаривање других носилаца интереса-неформални поступци реструктурирања су фокусирани само на односе дужника и његових најзначајанијих повјерилаца, док су интереси других носилаца интереса пословања дужника на неки начин занемарени, да не кажем небитни. Њихов глас се у поступку ријетко кад чује, док су у формалним стечајним поступцима укључени интереси свих лица.⁵⁷¹

Треће, дужник је обавезан да са приједлогом за покретање стечајног поступка са унапријед припремљеним планом реорганизације поднесе доказ о постојању неког од стечајних разлога.⁵⁷² На овај начин законодавац је направио одступање од општег правила које се примјењује у нашем стечајном праву, који се претпоставља у случају да је приједлог за

⁵⁷¹Ibidem.

⁵⁷²Ibid, 363.

покретање стечајног поступка поднио дужник.⁵⁷³ У теорији се истиче да постојање претеће неспособности плаћања као стечајног разлога чини овај захтјев само формалним.⁵⁷⁴ Након подношења приједлога стечајни судија ће прво приступити испитивању формалне стране приједлога за покретање стечајног поступка и уколико су испуњене све материјалне и процесне претпоставке, судија прелази на испитивање приједлога унапријед припремљеног плана реорганизације и то: да ли постоји стечајни разлог, да ли су испуњене одредбе закона са овлашћеним подносиоцима, да ли је план у складу са законом; да ли планом нису обухваћени повјериоци који би да су обухваћени планом могли гласањем са утичу на одлуку о усвајању плана и стечајни судија ће одбацити приједлог за покретање стечајног поступка када утврди да није испуњен неки од ова четири услова и то у року од пет дана од дана одржавања рочишта за гласање о плану реорганизације.⁵⁷⁵ Уколико унапријед припремљени план реорганизације садржи недостатке који се могу отклонити или неке техничке грешке стечајни судија може закључком наложити стечајном дужнику да у року од осам дана изврши потребне исправке, а уколико стечајни дужник у остављеном року не поступи по налогу Суда одбациће закључком приједлог за покретање стечајног поступка у складу са унапријед припремљеним планом реорганизације.

Прво судија истовремено одлучује и о приједлогу за покретање стечајног поступка и о приједлогу о унапријед припремљеном плану реорганизације, те се ради се заправо о два приједлога која су повезана, те је потребно да буду прво испуњени сви формални услови како би се могло прећи на сљедећу фазу поступка.⁵⁷⁶ Судија не може да одбаци приједлог за унапријед припремљени план реорганизације, а да настави да поступа по приједлогу за покретање стечајног поступка, док обрнута ситуација није могућа, из разлога што се унапријед припремљени план реорганизације усваја унутар стечајног поступка.⁵⁷⁷ Класичан план реорганизације подразумјева другачији редосљед догађаја, прво се одлучује о отварању стечајног поступка, па тек онда унутар отвореног стечајног поступка о евентуалном одбацивању плана реорганизације.⁵⁷⁸ Друга специфичност која се огледа у претходном испитивању унапријед припремљеног плана реорганизације односи се на шире

⁵⁷³Ibidem.

⁵⁷⁴Ibid, 364.

⁵⁷⁵Ibid, 365.

⁵⁷⁶Ibidem.

⁵⁷⁷Ibidem.

⁵⁷⁸Ibidem.

постављене разлоге за одбачај и ако се нису поштовали прописи стечајног права у погледу подношења и садржине плана са другим прописима одбациће се класичан план реорганизације, док ће се унапријед припремљени план реорганизације одбацити ако са њим нису обухваћени важни повјериоци као и када се утврди да не постоји стечајни разлог.⁵⁷⁹ Након што се поднесе уредан приједлог за унапријед припремљени плана реорганизације и приједлог за покретање стечајног поступка стечајни судија ће донијети рјешење о покретању претходног поступка за испитивање испуњености услова за отварање стечајног поступка, којим ће заказати рочиште за одлучивање о приједлогу и гласање о плану и то у року од три дана од дана подношења које се доставља Агенцији за лиценцирање стечајних управника, ради евидентирања као и Агенцији за привредне регистре ради објављивања.⁵⁸⁰ Када судија донесе рјешење онда сачињава оглас о покретању претходног поступка и исто објављује на огласној и електронској табли, у Службеном гласнику Републике Србије у једном високотиражном дневном листу који се производи на цијелом подручју Републике Србије.⁵⁸¹ Дужник сноси трошкове претходног поступка ако је предлагач и то у износу који одреди Суд, а који мора да уплати у року од пет дана од дана добијања судског налога, а уколико дужник не плати предујам Суд ће одбацити приједлог закључком као недопуштен.⁵⁸²

У погледу подношења приједлога унапријед припремљеног плана реорганизације, три су специфичне карактеристике у односу на класичан план реорганизације, а то су: активна легитимација, вријеме подношења и доказ о испуњености стечајног разлога.⁵⁸³ Прво, ако стечајни дужник заједно са подношењем приједлога за покретање стечајног поступка поднесене приједлог за унапријед припремљени план реорганизације, мора јасно да назначи да предлаже и покретање стечајног поступка реорганизације у складу са УППР-ом, а што би у супротном значило да се предложени план реорганизације третира као класичан план реорганизације, који је поднијет у најранијем могућем року.⁵⁸⁴ Често се дешава у пракси да се унапријед припремљени план реорганизације подноси заједно са приједлогом за покретање стечајног поступка након што је неко од повјерилаца већ поднио

⁵⁷⁹Ibidem.

⁵⁸⁰Радовић В, *op.cit.*, 366.

⁵⁸¹Ibidem.

⁵⁸²Радовић В, 368.

⁵⁸³Радовић В, 361, ЗОС РС, члан 158.

⁵⁸⁴Радовић В, *op.cit.*, 361.

приједлог за покретање стечајног поступка како би се на рочишту расправљало о томе да ли постоје стечајни разлози за отварање стечајног поступка.⁵⁸⁵ У таквој ситуацији, стечајни судија ће из садржине приједлога за покретање унапријед припремљеног плана реорганизације утврдити да ли је са тим приједлогом обухваћен и повјерилац који је поднио приједлог за покретање стечајног поступка над дужником и по чијем приједлогу је заказано рочиште ради расправања о томе да ли постоји стечајни разлог за покретање поступка, па ће истом повјерицу наложити да се изјасни да ли остаје при поднијетом приједлогу.⁵⁸⁶

Ако повјерилац остане при свом приједлогу, стечајни судија ће рјешењем одбацити приједлог стечајног дужника за покретање стечајног поступка у складу са унапријед припремљеним планом реорганизације и наставиће поступак по већ и по раније поднесеном приједлогу повјериоца за отварање стечајног поступка над дужником, а ако исти повјерилац повуче приједлог за покретање стечајног поступка над дужником суд ће обуставити поступак по приједлогу повјериоца.⁵⁸⁷ Исти овај тренд прати и Нацрт измјена Закона о стечају из 2016. године, само са том разликом што Нацрт измјена Закона о стечају из 2016. године у једној специфичној ситуацији предност даје повјерилачком приједлогу.⁵⁸⁸

У случају да је правоснажно одбијен или одбачен приједлог за покретање стечајног поступка у складу са унапријед припремљеним планом реорганизације и ако стечајни дужник накнадно поднесе такав приједлог, при чему је прије него што је поднијет тај нови приједлог против стечајног дужника поднијет приједлог за покретање стечајног поступка од стране повјерилаца, суд ће прво рјешавати по приједлогу повјериоца.⁵⁸⁹

Друго, једино овлашћено лице за подношење унапријед припремљеног плана реорганизације је дужник и на њему је терет сношења трошкова сачињавања и подношења плана, из чега произилази да се овај план за покретање стечајног поступка увјек мора да добровољно поднесе.⁵⁹⁰ Активна легитимација за подношење унапријед припремљеног плана реорганизације је сведена само на једно лице-дужника, док приједлог за покретање класичног плана реорганизације могу да поднесу бројна лица.⁵⁹¹ У име дужника приједлог

⁵⁸⁵Ibid, 362.

⁵⁸⁶ Ibidem.

⁵⁸⁷Ibid, 363.

⁵⁸⁸Ibidem.

⁵⁸⁹Радовић В, 363.

⁵⁹⁰Радовић В. 363, ЗОС РС, члан 161.

⁵⁹¹Радовић В, op.cit. 363.

подноси овлашћено лице.⁵⁹² План реорганизације могу поднијети стечајни дужник, стечајни управник, разлучни повјериоци који имају најмање 30% обезбјеђених потраживања у односу на укупна потраживања према стечајном дужнику, стечајни повјериоци који имају најмање 30% потраживања у односу на укупна потраживања према стечајном дужнику, као и лица која су власници најмање 30% капитала стечајног дужника.⁵⁹³

Стечајном судији се подноси план реорганизације најкасније 90 дана од дана отварања стечајног поступка.⁵⁹⁴ Стечајни судија може и да продужи рок уколико се у року од 90 дана поднесе образложен приједлог за продужење рока, те се исти може продужити за највише још 60 дана.⁵⁹⁵ Поред унапријед припремљеног плана реорганизације постоји и вансудско реструктурање, те се у пракси углавном поставља паралела између та два института.⁵⁹⁶ Пракса је показала да је примјена УППР-а доста повољнија и шира од примјене поступка вансудског реструктурирања, јер са УППР-ом постоји могућност да се несагласним повјериоцима наметну одређени услови, па тако и изрекну мјере забране извршења и намирење ради заштите дужника.⁵⁹⁷ Као што сам већ навела УППР је уведен у Закон о стечају Републике Србије од 2010. године, те су се сви подаци о плановима у поступку реорганизације прикупљали на основу информација које су биле објављене на интернет порталима привредних судова и на основу огласа о стечајним предметима који су се објављивали у Службеном гласнику Републике Србије.⁵⁹⁸

Постоји разлика када дужник у финансијској кризи покрене редовни стечајни поступак и када покрене поступак УППР-а, а то је да ако је дужник затражио само подршку плана, а не прихватање истог, у том случају ће се радити о унапријед преговараном плану.⁵⁹⁹

Унапријед изгласани поступак реорганизације односи се на потпуно намирење повјерилаца, те подразумјева да је дужник постигао колективно намирење са различитим повјериоцима.

⁶⁰⁰ На крају можемо и да направимо закључна разматрања и поређење три поступка

⁵⁹²Ibidem.

⁵⁹³Радовић В, 210.

⁵⁹⁴Радовић В, 213, ЗОС РС, члан 162.

⁵⁹⁵Радуловић Б. 181.

⁵⁹⁶Ibid, 182.

⁵⁹⁷Ibid, 183.

⁵⁹⁸ Ibid, 184.

⁵⁹⁹Ibidem.

⁶⁰⁰Ibidem.

реструктурирања у вези са финансијским проблемима у Србији. Том приликом наводимо слједеће:⁶⁰¹

Унапријед припремљени план реорганизације и обична реорганизација су поступци који су доступни свим правним лицима, осим у ситуацијама које су прописане Законом о стечају, док су поступци споразумног финансијског реструктурирања доступни само привредним друштвима и предузетницима.⁶⁰² Услови за покретање поступка споразумног финансијског реструктурирања су флексибилнији у односу на разлоге за покретање стечајног поступка који је услов за покретање оба поступка реорганизације.⁶⁰³ У поступцима унапријед припремљеног плана реорганизације и обичне реорганизације учествују сви повјериоци дужника.⁶⁰⁴

5.3. ВРСТЕ РЕСТРУКТУРИРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Реструктурирање у Републици Србији може бити управљачко, организационо, стратегијско, власничко, производно-технолошко и финансијско.⁶⁰⁵

5.3.1. ОРГАНИЗАЦИОНО РЕСТРУКТУРИРАЊЕ

Организационо реструктурирање представља промјену привредног друштва почев од функционалне промјене па до промјене дизајна пословне јединице, а које се јављају често некада истовремено, а некада у одређеним временским размацима.⁶⁰⁶ Организационе промјене настају на основу вањских и унутрашњих фактора.⁶⁰⁷

Вањски фактори су фактори који се испољавају кроз глобализацију, напредак у технологији, у расту производње, раст и развој науке и друго. Највише утицаја на вањски фактор оставила је глобализација која се огледала у новим ризицима, изазовима, новим подухватима и шансама, а унутрашњи фактори су фактори који имају изражену организациону структуру

⁶⁰¹ Ibidem.

⁶⁰² Ibidem.

⁶⁰³ Ibidem.

⁶⁰⁴ Ibidem.

⁶⁰⁵ Стошић И., Ерић Д, „Корпоративно реструктурирање предузећа у свету и у Србији“, 160 и 161.

⁶⁰⁶ Стошић И, Ерић Д, „Корпоративно реструктурирање“, 210.

⁶⁰⁷ Ibidem.

и који се манифестују кроз промјене у саставу менаџмента, односно органа управљања.⁶⁰⁸ Оно што је кључно за сваку организациону структуру привредног субјекта јесте запажање правог времена када да привредно друштво ступи у сам поступак организационих промјена и које све мјере треба предузети, јер свака организациона структура има неко своје вријеме када је спремна за предузимање одређених организационих промјена.⁶⁰⁹ На основу нових знања, вјештина и капацитета се може закључити да је поступак организационог реструктурирања потребан, јер се на основу њих могу задовољити нове потребе тржишта и промјена систематизације радних мјеста и реструктурирање самих кадрова како би се на основу те анализе могло утврдити да ли постоји вишак или мањак запослених.⁶¹⁰

5.3.2 ОБЛИЦИ ОРГАНИЗАЦИОНОГ РЕСТРУКТУРИРАЊА

Облици организационог реструктурирања су:⁶¹¹

Downsizing,

Outsourcing,

Стратегијске алијансе,

Виртуелне организације,

Мрежна организација,

Организација која учи,

Реинжињеринг и друго.

Downsizing- је појам који би у преводу значио смањивање величине привредног субјекта јер „size“ на енглеском језику значи смањивање, а „down“ значи доле, али како то не би био потпун превод у нашем језику задржан је термин „downsizing“, јер још увијек тачан превод ове ријечи у нашем језику не постоји.⁶¹² Downsizing“ поред значења смањивање величине привредног субјекта означава још и смишљену елиминацију појединих дијелова организационе структуре привредног друштва, те је за примјену истог потребно утврдити какво је стварно стање у привредном субјекту у погледу организационе структуре, а исто

⁶⁰⁸ Ibidem.

⁶⁰⁹ Ibid, 187.

⁶¹⁰ Ibid, 188.

⁶¹¹ Ibidem.

⁶¹² Ibid, m210.

тако и у вањском окружењу.⁶¹³ Downsizing се примјењује због економске кризе, опадања тражње, смањивање броја наруџби, приликом чега долази до смањивања профитне стопе што резултира штедњом, те до примјене већ поменутог долази такође долази и због технолошког напретка који ствара нове могућности, врши замјену рада на физичком радном мјесту и слично; дерегулације која се примјењује у многим земљама и дјелатностима усљед којег долази до смањивања баријера, до повећања конкуренције, захтјева промјене у области организовања и због тога што је власник приморан да изврши креацију односно стварање вриједности.⁶¹⁴ Предност downsizing-a је смањивање трошкова између осталих и административних док су мане истог губитак радне снаге усљед чега долази до пада организационе структуре, а такође долази до пада морала, мотивације за рад и лојалности остатка радне снаге.⁶¹⁵

Ако би се смањио број хијерархијских нивоа на љествици, онда ће бити мањи број мјеста за органе управљања, а тиме ће бити мањи трошкови, а тиме и мања плата.⁶¹⁶

Врста downsizing-a је layering, што би значило да се примјењује поступак организационог реструктурирања у погледу да долази до једноставније структуре менаџера, те да се доста мање примјењује поступак бирократизације и основни циљ овог облика јесте да се организациона структура смањи, а то значи да се брзо донесу одлуке и да се и повећава одговорност менаџера који се налазе на нижим нивоима запослења и извршења.⁶¹⁷ Резултат layering-a јесте тај што настаје тања организациона структура, повећава се распон контроле и примјењује се систем децентрализованог одлучивања, те прије него што се примјени наведени систем потребно је да се сагледа хијерархија и менаџерска структура, док свако нагло и претјерано смањивање може резултирати са негативним исходима.⁶¹⁸

Разлика између downsizing-a и layering јесте то што се downsizing односи на све запослене у организационој структури, а layering се првенствено односи на менаџере.⁶¹⁹

Downsizing и layering се примјењују паралелно, али се исто тако могу и одвојено примјењивати.⁶²⁰

⁶¹³ Ibidem.

⁶¹⁴ Ibidem.

⁶¹⁵ Ibid, 202.

⁶¹⁶ Ibid, 202.

⁶¹⁷ Ibidem.

⁶¹⁸ Ibidem.

⁶¹⁹ Ibidem.

⁶²⁰ Ibidem.

Реструктурирање се поред описаних начина, може и да изврши на начин да се створи ново привредно друштво, а што се такође јавља код финансијског реструктурирања као једна од алтернативи, а то би представљало да привредно организација привредног субјекта као самосталан или матичан привредни субјекат формира нови привредни субјекат као ново правно лице, који је зависно и које би представљало зависно привредно друштво које би на одговарајући начин могао да обави посао.⁶²¹

5.3.3. УПРАВЉАЧКО РЕСТРУКТУРИРАЊЕ

Управљачко реструктурирање је реструктурирање које се односи на потпуну измјену у процесу управљања, у начину управљања и на промјене које су усмјерене на пословни углед предузећа и на међуљудске односе у истом.⁶²² Управљачко реструктурирање се може спроводити и у поступку приватизације која је већ споменута у једном од претходних параграфа, а која би била неефикасна без управљачког реструктурирања и спора.⁶²³

5.3.4. ВЛАСНИЧКО РЕСТРУКТУРИРАЊЕ

Власничко реструктурирање је реструктурирање које се односи на потпуну промјену власничке структуре предузећа на начин да се примјени промјена власништва кроз приватизацију или да се промјени власништво у смислу спајања два или више предузећа или пак у смислу промјене која се односи да једно предузеће преузме друго предузеће.⁶²⁴

5.3.5. СТРАТЕГИЈСКО РЕСТРУКТУРИРАЊЕ

Стратегијско реструктурирање је реструктурирање које је усмјерено на рефокусирање маркетиншке стратегије, репрограмирање трошкова односно рушење модела који су досад постојали и формирање нових модела којима се тежи како би дошло до потпуне промјене досадашњег привредног друштва, на промјену пословне стратегије и на

⁶²¹ Ibidem.

⁶²² Стошић И, Ерић Д, 160.

⁶²³ Ibidem.

⁶²⁴ Ibid, 161.

измјену органа управљања другим рјечима менаџмента привредног друштва односно дужника, промјена рада органа управљања, промјена трошкова, промјене у технологији, повећања улагања.⁶²⁵ Стратешко реструктурирање је потребно спровести највише због остваривања бољих пословних перформанси и ради стварања боље тржишне позиције што би учинило да дође по потпуне промјене пословне стратегије.⁶²⁶

5.3.6. ФИНАНСИЈСКО РЕСТРУКТУРИРАЊЕ

Финансијско реструктурирање је реструктурирање које се односи на рјешавање проблема платежне неспособности, повећању цијене акција, на побољшању пословања које се односи на управљање новцем, сервисирање преузетих кредитних обавеза, промјену финансијске структуре капитала, на смањење задужености и на промјени активности које су везане за прикупљање и улагање финансијских средстава.⁶²⁷ Финансијско реструктурирање је реструктурирање које се односи на поновно успостављање односа између дужника и повјерилаца или како се то још зове редефинисање односа између дужника и повјерилаца у ситуацијама када се привредно друштво налази у кризи или предстечајним поступком, у циљу унапријеђења пословања дужника.⁶²⁸

5.3.7. ТРЖИШНО РЕСТРУКТУРИРАЊЕ

Тржишно реструктурирање је реструктурирање које се односи на поновно уређење тржишта, на преуређење понуде, поновно уређење подручја пословања, затим на измјену маркетиншке стратегије, као и поновно распоређивање структуре снабдјевања, прилагођавања стратегије циљевима привредног субјекта и исто је фокусирано на развој тржишта, на стабилност и на смањење трошкова.⁶²⁹ Сврха тржишног реструктурирања је потпуна промјена пословања, у смислу његовог побољшања, унапријеђења, побољшања

⁶²⁵Ibidem.

⁶²⁶Ibidem.

⁶²⁷Ibidem.

⁶²⁸Ibidem.

⁶²⁹Ibid, 161.

ефективности пословања, задовољењу тржишних захтјева и стицања предности приликом конкуренције.⁶³⁰

5.3.8. ПРОИЗВОДНО-ТЕХНОЛОШКО РЕСТРУКТУРИРАЊЕ

Производно -технолошко реструктурирање је реструктурирање које представља примјену резултата научно истраживачке дјелатности, модернизацију опреме, измјену техничко-технолошке структуре и примјену резултата научно истраживачке дјелатности и слично.⁶³¹

⁶³⁰Дувњак В, 43-51.

⁶³¹Стошић И, Ерић Д, 161.

6. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Предмет нашег научног мастер рада је Реструктурирање привредног друштва. Реструктурирање се дефинише као предстечајни поступак који се примјењује када привредни субјект западне у кризу која може бити финансијске, организационе или неке друге природе.

Реструктурирање је институт уведен Законом о стечају („Службени гласник Републике Српске број 16/16).

Другим ријечима, реструктурирање означава оздрављење или опоравак привредног друштва од кризе у коју је исто запало, у циљу да привредно друштво настави даље да послује.

Свако привредно друштво прије или касније западне у кризу, било економску, било финансијску, те је самим тим потребно предузети неке мјере како би се то исто друштво опоравило односно изашло из кризе и наставило да послује.

Предстечајни поступак је поступак који претходи главном стечајном поступку, а покреће се ради утврђивања стечајних разлога.

Претходни стечајни поступак треба да обезбједи да се у стечајном поступку нађу само она лица за која се са сигурношћу може рећи да су зрела за стечај.

Претходни стечајни поступак се може схватити у ужем и у ширем смислу. У ужем смислу претходни стечајни поступак траје од доношења рјешења о покретању стечајног поступка, па све до доношења одлуке о приједлогу, а то може бити рјешење о отварању стечајног поступка, рјешење о одбијању приједлога за отварање стечајног поступка или рјешење о одбацивању приједлога. У ширем смислу, предстечајни поступак обухвата поред стечајног поступка у ужем смислу и поступак прије доношења рјешења о отварању претходног стечајног поступка који је последица подношења приједлога за покретање предстечајног поступка.

Постоји стечајно и ванстечајно реструктурирање.

Ванстечајно реструктурирање је добровољно реструктурирање које се спроводи изван суда, а стечајно реструктурирање је поступак који се спроводи пред судом. То су тзв. хибридни поступци који се дијеле у двије фазе и то судско и вансудско реструктурирање. Ванстечајно

реструктурирање се огледа у томе да се одвијају преговори између дужника и његових повјерилаца. Моментом постизања споразума између дужника и повјерилаца завршава се поступак споразумног или вансудског реструктурирања. Код хибридних поступака само постизање неформалног договора између дужника и повјерилаца није довољно и у том случају се прелази у другу фазу и то фазу судског потврђивања поднијетог плана реорганизације. Сама транзиција вансудског поступка у судски поступак је карактеристика хибридног поступка.

Реструктурирање може бити организационо, финансијско и пословно.

Пословно реструктурирање се односи на промјену структуре и висину ангажованих средстава у привредном субјекту, мијењајући подухват и обим пословања у привредном субјекту, висину и структуру трошкова, али и организациону структуру привредног субјекта.

Финансијско реструктурирање се односи на процес дисконтинуелних промјена структуре капитала на основу промјена односа између сопственог капитала и дугорочних односа или промјеном унутрашњих односа.

Организационо реструктурирање се односи на промјену организационе структуре у привредном субјекту, у смислу проширења привредног субјекта и слично.

Циљ овог рада јесте да представим институт Реструктурирање као један од начина опоравка пословања привредног субјекта који је запао у кризу како би се исти извукао из кризе и како би могао да настави своје пословање на још бољи и ефикаснији начин.

Поред предности реструктурирања која се огледа у опоравку привредног друштва исто има и недостатке које се огледају у томе да уколико се покрене судски поступак реструктурирања исто изазива велике судске трошкове и дуже траје.

Реструктурирање се у Републици Србији зове унапријед припремљени план реорганизације који исто као и код нас може бити судски, вансудски и хибридни поступак који обухвата мјешавину судског и вансудског поступка.

У Републици Хрватској се такође примјењује поступак реструктурирања.

Значај овог мастер рада је садржан у томе да аутор представи реструктурирање као значајан институт који омогућава привредном субјекту који је запао у проблеме који могу бити финансијске, организационе или неке друге природе да се извуче из исте и да настави своје пословање. Затим, значај истог јесте да се представи да стечај више није једини начин

рјешавања проблема привредног субјекта, већ да постоји још један начин и то безболнији, а то је поступак реструктурирања који се примјењује прије стечаја и зато представља предстечајни поступак.

Резултат овог истраживања доводи до закључка да је реструктурирање институт који представља новину која је прописана Законом о стечају („Службени гласник Републике Српске“, број 16/16) и који означава спас за излазак привредног друштва из кризе у коју је запало. Даље, резултат је да се реструктурирање представи као један модалитет који је итекако исплатив за један привредни субјекат који се нађе у „безизлазној ситуацији“ да сама ситуација налажења привредног друштва у кризи не значи да је то његов крај и да треба ићи у стечај, већ напротив то је знак да привредни субјекат треба да се обнови реструктурирањем и да настави своје постојање, као и пословање. Такође, резултат је да представимо да се реструктурирање примјењује како код нас тако у већини европских земаља као и у земљама у свијету и да се завршава на успјешан начин, те да се у земљама које још увијек не примјењују систем реструктурирања почну исти примјењивати.

Узимајући у обзир све наведено, можемо да закључимо да би у праву Републике Српске, као и у праву Босне и Херцеговине требао да постоји пропис који се односи само на поступак реструктурирања, а то је Закон о реструктурирању или предстечајном поступку, који би још детаљније и прецизније могао да разради наведени институт и који би такође прописао да је поступак реструктурирања обавезан поступак који се примјењује у тренутку када привредно друштво западне у кризу која се одражава на његово даље пословање, у смислу његовог поновног оживљавања. Такође, било би пожељно када би се акценат ставио на то да је обавезно прво примјенити поступак вансудског реструктурирања, па уколико се поступак вансудског реструктурирања не би окончао успјешно да је потребно онда приступити судском поступку реструктурирања.

У складу са претходно наведеним, можемо да закључимо да уколико би у праву Републике Српске, као и праву Босне и Херцеговине постојао Закон о реструктурирању који би поред свега регулисао одредбе које су већ поменуте у претходном параграфу поступак реструктурирања код нас би стекао обавезну примјену.

7. ЛИТЕРАТУРА

Научни радови и уџбеници:

1. Bodul Dejan, A. Vuković, „*Još jedna reforma stečajnog zakonodavstva*“, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 1991..godina, 181-212; 200-202.
2. Васиљевић Зоран., „*Реструктурирање као мјера опоравка дужника у праву Републике Српске*“, Часопис-Право и привреда, 2020.година, 139-142., 149-153.
3. Васиљевић Зоран, „*Стечај банака у праву Републике Српске*“, Тематски зборник радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција“, Пале 2023. година, 295-310.
4. Велимировић Михаило., Чоловић В, Спасић С, Милијевић Н., „*Актуелна питања стечајног права*“, Удружење правника Републике Српске, Бања Лука 2008, 13, 71, 257-281, 524, 644.
5. Vukelić Luka., Prpić Martina., Branko Nedić., Branko Radulović.,Luka Andrić., “*Trends in corporate restructuring*”-Croatia and Serbia examined and contrasted, EBRIS-Law in transition online, октобар 2018, 4-9.
6. Даниловић Дамјан, „*Хармонизација легислативе стечаја банака Републике Српске са правом Европске уније*“, Тематски зборник радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција“, Пале 2023. година, 315-338.
7. Duvnjak Valentina., “*Market restructuring of companies in conditions of the systemic risks and financial crisis*”, Poslovne studije Banja Luka, Časopis za poslovnu teoriju i praksu, Mart 2022, 43-51.
8. Epaulard Anne, Zapha Chloe., “*Bankruptcy costs and the design of Preventive Restructuring Procedures*”, Banque de France, April 2021, 1-45.
9. Jašarević Melvedin., „*Plan restrukturiranja*“, Tematski zbornik radova međunarodnog naučnog skupa, Reforma zakonodavstva o restrukturiranju, reorganizaciji i stečaju u svetlu evropskih tendencija, Pale 2023, 104-114.
10. Јовановић -Zattila Милена, Чоловић Владимир „*Стечајно право*“, Ниш 2013, 166-

188.

11. Kisin Jovana., Ignjatović Jelena., Vemić Đurković Jelena., “*Corporate restructuring in the Economy of the Tourism sector, Internation Thematic Monograph*”, Април 2022. година, 315-331.
12. Марковић-Бајаловић Дијана „*Право привредних друштава*“, Источно Сарајево 2011, 355-375.
13. Марковић-Бајаловић Дијана., „*Прилог за даљу хармонизацију националног законодавства са правом Европске уније*“, Тематски зборник радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у свјетлу европских тенденција, Пале 2023, 13-20.
14. Марковић-Бајаловић Дијана., „*Директива 2019/1023 о реструктурирању и о стечају*“, Тематски зборник радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција, Пале 2023, 21-30.
15. Марковић-Бајаловић Дијана., „*Право Републике Српске у материји реструктурирања*“, Тематски зборник радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција, Пале 2023., 33.
16. Милијевић Недељко „*Закон о стечају*“, Бања Лука 2018., 20-31; 36; 63-64; 69, 74-89;
17. Милијевић Недељко., „*Стечајни план*“, Тематски зборник радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција, Пале 2023, 185-200.
18. Миловановић Д., “*Strategic restructuring of enterprises in crisis situations-comparative analysis of Bosnia and Hercegovina and EU*”, Часопис за економију, Apeiron, Decembar 2021, 361-372.
19. Николић Немања., „*Право и привреда*“, Часопис за привредно-правну теорију и праксу, Удружење правника, Универзитет правног факултета у Београду, 4-6/2011. Године, 373-388.
20. Nurić Šaban., „*Poslovno pravo I и 2*“, Univerzitet za poslovni inžinjering i menadžment Banja Luka, septembar 2010, 149.
21. Павичић Војо, „*О положају разлучних повјерилаца у стечају*“, Тематски зборник

- радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција“, Пале 2023. година, 206-222.
22. Перишић Ђорђе., *„Положај и улога повјерилаца у поступку стечајне реорганизације у праву Републике Српске“*, Тематски зборник радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реструктурирању и стечају у светлу европских тенденција, Пале 2023., 251-268.
23. Радивојац Горан., *„Специфичности поступка реструктурирања у стечајном законодавству Републике Србије“*, Тематски зборник радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, стечају и реорганизацији у светлу европских тенденција, Пале 2023, 73.
24. Радовић Вук., *„Стечајно право“*-књига 1, Београд 2017, 254-444.
25. Радовић Вук., *„Стечајно право“*-књига 2, Београд 2017, 188-374.
26. Радовић Вук., *„Споразумно финансијско реструктурирање као алтернатива реорганизацији“*, Београд 2017. године, 334-377.
27. Радуловић Бранко., *„Унапријед припремљени планови реорганизације и проблем негативне селекције“*, *„Препаск“* као шанса за српску привреду“, Анали правног факултета у Београду, 63/2015, 151-168.
28. Ризановић Един., Видић М., Жужа Ж., *„О реструктурирању и несолвентности“*, Тематски зборник радова међународног научног скупа, Реформа законодавства о реструктурирању, реорганизацији и стечају у светлу европских тенденција, Пале 2023. година, 53-64.
29. Roderick Donaldson Jason., R.Morisson Edward., Piacentino Giorgia., Yu Xiaobo., *“Restructuring vs bankruptcy”*, Faculty Scholarship, Septembar 2020, 1-59.
30. Стошић Иван, Ерић Дејан, *„Корпоративно реструктурирање предузећа у свету и Србији“*, Пословна економија: Часопис за пословну економију, предузетништво и финансије, 14(1), Институт економских наука Београд, 157-176.
31. Стошић Иван., *„Улога маркетинга у реструктурирању предузећа у условима кризе“*, Београд, 41-49.
32. Стошић Иван, Ерић Дејан, *„Корпоративно реструктурирање предузећа у свету и Србији“*, Пословна економија: Часопис за пословну економију, предузетништво и

- финансије, 14(1), Институт економских наука Београд, 157-176.
33. Стошић Иван., „Улога маркетинга у реструктурирању предузећа у условима кризе“, Београд, 41-49.
34. Стошић Иван, Ерић Дејан, „Корпоративно реструктурирање“, Институт економских наука, Београд 2013. 3-504.
35. Трстењак Никша., Алтарас Пенда Иван., „Реструктурирање и санација предузећа у условима финансијске кризе“, Зборник Свеучилишта Либертас, 2003., година, 167-192.
36. Чоловић Владимир, „Основне карактеристике и правна природа *prepack* реорганизације унаприје припремљеног плана реорганизације у законодавству Србије са освртом на стечајни поступак и поступак реорганизације“, „Годишњак факултета правних наука- Апеирон“, године 3, број 3, Бања Лука, јул 2013., 101-117.
37. Чоловић Владимир, „Реструктурирање дужника, Годишњак факултета правних наука-Апеирон, година 8, број 8, Бања Лука 2018, 5-20.
38. Šević Željko., „Restructuring banks in Central and Eastern European Countries as a Part of Macroeconomic Changes towards Market Oriented Economies“, Balkan Center for Public Policy and Čigoja štampa, Narodna Biblioteka Srbije, Beograd, 19-138.

Правни акти:

1. Закон о стечају Републике Српске, (Службени гласник Републике Српске број 16/16).
2. Закон о стечају Републике Србије, (Службени гласник Републике Србије, 104/2009).
3. Zakon Hrvatske, Stečajni zakon, prečišćeni tekst broj: NN 71/15, 104/17, 36/22).
4. Закон о споразумном вансудском финансијском реструктурирању („Службени гласник Републике Српске“ број: 99/20).
5. Закон о споразумном вансудском финансијском реструктурирању („Службени гласник Републике Србије број 89/15).